

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOV, piața mare Nr. 22.
Serioși nefrancate nu se pri-
mesec. Manuscrise nu se re-
trimite!

Birourile de anacinci:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Dudolf Mosse, Haasenstein & Vogler
(Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois
Hernád, M. Dukas, A. Oppelik, J. Dun-
berger, In Budapest: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein Bernat;
In Frankfurt: G. L. Dausbe; In Ham-
burg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie
garmondă pe o coloană 6 cr.
și 80 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. s. 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

(NUMĂR DE DUMINECĂ)

"Gazeta" este în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și strălătațe:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl. pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplu 5 cr. v. a. s. 15
bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 170.—Anul LII.

Brașov, Duminecă 30 Iulie (11 August)

1889.

Brașov, 29 Iulie.

Am ȳis într'unu număr de
Duminecă din luna lui Ianuarie
a. c.: „Din încălcarea dreptului nos-
tru de limbă se nascu tôte celelalte
incălcări. Acesta e izvorul asuprării
noștre și a vrajbei dintre noi și con-
locuitorii noștri unguri. De aici vine
ca cei mai pătimești dintre aceștia își
iau îndrăsnela a prizoni totu ce e
românesc și a înegri și calumnii pe
acei Români cu inima la locu, cari își
apără limba și naționalitatea“.

Contrarii noștri au dovedit și
dovedesc mereu, că sciu să fiă
fôrte îndrăsneli când e vorba de
a lovi în dreptul nostru de limbă.
Au ajuns lucrurile așa departe
încât ei consideră această îndrăsn-
nelă ca un merit pentru ma-
ghiarismu, și adî ori-ce funcționaru
unguru, fiă câtu de neînsemnatu,
cutază a ataca dreptul de limbă
al cetățenilor nemaghiaři fără
a se teme că va fi pedepsit.

Causa acestei triste și dure-
rose aparițiuni este mai întâiu
guvernul însuși, care tolerază ne-
dreptățirile și ilegalitățile, ba încă
le sprijinesce și propagă.

Dela capu se'mpute pescele.
Decă inșiși ministri unguresci se
silesc a dovedi la ori-ce ocaziune,
că scopul lor este împedecarea
și nimicirea desvoltării naționale
a Nemaghiarilor; decă ei nu mai
dau voiă acum să se înființeze nici
reuniuni de lectură române, sub
cuvântu că se află destule reu-
niuni maghiare; decă nu se sfiesc
a ignora și a călca până și dis-
pozițiunile favorabile naționalită-
ților din legile unguresci în ființă,
numai ca să-și potă ajunge mai
curându scopul amintit: atunci
nu ne mai putem mira, că fiă-
care amplotașu de prin comitate
se crede îndreptățit, ba datoru
chiar a lucra pe aceeași cordă.

Dér ȳice totu proverbulu ro-
mânû; „Nu-i prostu acela care
mânâncă șapte pâni, ci acela, care
le dă“. Ministrii îndrăsnesc și
după ei îndrăsnesc și fișpanii, sol-

ȳibirii, inspectorii de școle, pro-
curorii și judecătorii. Indrăsnesc
și voru îndrăsnii a călca dreptul
de limbă al Nemaghiarilor pe
câtu timpu nu voru întemina nici
o piedecă, nici o opozițiune seri-
oasă din partea acestora, pe câtu
timpu nu voru da de ômenî consi-
ȳii de drepturile și de datorii lor
națională, care să le strige unu
„până aici și mai departe nu!“

Câtu de departe merge îndrăsn-
nela contrarilor limbei și ai na-
ționalității noastre, ne-am putut
convinge cu prisos din purtarea
judecătorilor și a procurorilor în
procesele noastre politice din urmă,
celu din Sătmaru și celu din Aradu.

In Sătmaru scimă, că preșe-
dintele tribunalului nu numai a
pretinsu dela acusatü și dela mar-
torii pe față, ca să se lapede de
dreptul lor de limbă, dér i-au
mai amenințat cu urmări grave,
decă nu voru renunța a vorbi ro-
mânesce. Elü a îndrăsnit, dér
a datu de ômenî, cari fiindu consi-
ȳii de datorii lor națională au sciu-
tă să-și apere cu bărbăția dreptul
lor de limbă față cu volnicia
unor funcționari, și l'au silitu să
se retragă de rușine.

In procesul de presă alu „Lu-
minătorulu“, care s'a pertractatü
în Aradu în 31 Iulie n., acusatulü,
d-lü Ioanü Bărcianu, observându
aceeași atitudine consciaromânescă,
a înteminatü pentru acesta cele
mai grave atacuri din partea pro-
curorului. Cutezarea acestuia a
mersu așa de departe a construi
o împrejurare agravantă din fa-
p-tulü, că acusatulü s'a folositü de
dreptul său de limbă cu tôte că
scie unguresce. Dér nu i-a folositü
nimicü. Juriulü s'a convinsu de
nevinovăția acusatului și procura-
rului a rămasu înfieratü ca o uneltă
a volniciei celor dela putere.

Să nu credemü însă că con-
trarii noștri după aceste rușinose
desastre ale uneltelor lor nu
voru mai îndrăsnii a ne ataca
dreptul nostru de limbă. Să fimü

pregătiți a-i vedé atacându-lu cu
furiă și mai mare la tôte ocași-
unile și în tôte chipurile, căci
acesta o pretinde chiar sistemulü
de guvernare actualü.

Contrarii voru îndrăsnii mai
departe. Dér noi să fimü Români
cu inima la locuși să nu uitămü în
nici o împrejurare, că dreptul de
limbă este temelulü tuturor drep-
turilor unui poporü, este temelulü
libertății sale și că, cum amü mai
ȳisü, nici că se potă cugeta o
egală îndreptățire a noastră, fără
ca să ne putemü folosi liberü și
neîmpedeați de limba noastră în
vieța publică și privată!

Revista politică.

Din nătru. Până unde merge stă-
pânirea ungurescă și organele ei în chi-
nuirea naționalităților nemaghia-
re cu învătarea limbei unguresci, ne arată în-
suși diarulü maghiaronü „Westungarischer
Grenzboten“ din Pojun Nr. 5719, care luptă
pentru cultivarea aspirațiunilor naționale
unguresci în populațiunea germană, și
care cu tôte astea s'a scandalisatü de
sila ce se face cu învătarea limbei un-
gresci. Vorbindü de școlele populare ger-
mane din Ungaria, spune, că tendința
străpânirei unguresci este de a peface
școlele populare germane din comune
curatü germane în școle unguresci; dér
a face acestü lucru așa câtu te-ai învăr-
ti într'unu piciorü, asta numai prin înșelă-
toriä se potă. Agitatorii și șovinisti
unguri nu vrêu nici să sufere, ca în sin-
guraticele clase să învețe copii limba lorü
maternă.

„Unde are să ducă acestü lucru?“
întrebă numita fôia. „Să nu se întindă
pre tare corda și nici să nu se provoce
simțibilitatea îndreptățită a părinților
de limbă nemaghiaři! In legea de na-
ționalitate din 1868 se ȳice, că tôte
hârțile ce intră la autorități trebuie să
se resolve în limba respectivă; în praxă
însă și prin ordinațiuni s'a înlăturatü
legea; cu atâtü mai multü își accentuează
Românii și Sârbii naționalitatea lorü,
dovadă și procesulü intentatü cu nedi-
băciä de procurorü părintelui Lucaciu,

unde cu tôte refugiile tribunalului, a
trebitü să fiä lăsatü acusatulü și mar-
torii săi a vorbi românesce. Legea cere
în școle înainte de tôte limba maternă,
și cu tôte astea se pretinde în afară de
lege, ca în școlele germane să se învețe
unele obiecte în limba ungurescă, ba se
întemplă, că inspectorulü școlarü abia
vrea să sufere limba maternă a copiilorü.
Losinca e: numai unguresce!“

Cine nu scie, că totu așa se unel-
tesce și în contra școlelor române, sêr-
besci ș. a.? Dér decă cu Germanii au
ajunsu lucrurile așa departe, cauza e,
că s'au lăsatü a li-se pune genunchele pe
grumazü. Românulü va sci pune la lo-
culü său pe acela, care ar cuteza să-i
ceră a-și lăpeda limba și naționalitatea
sa. Dovadă procesulü „Gazetei“ la Clușü,
alü părintelui Lucaciu la Sătmarü, alü
„Luminătorulu“ la Timișora. Er când
unü inspectorü școlarü ar îndrăsnii să nu
vrea a suferi pe copilulü Românului să-și
vorbescă limba maternă, atunci ușa ar fi
a lui.

Din afară. In afară douë întemplări
suntü care atragü tötă atențiunea. E
visita împăratului germanü în Anglia, și
situațiunea din Creta.

In privința visitei împăratului Vil-
helm în Anglia, ȳiarele germane îi atri-
bue o mare însemnătate politică, mai
alesü de când cu vorbirile și toas-
tele dela banchetele ce s'au datü în
onorea împăratului germanü, în care
s'a accentuatü și dintr'o parte și din-
tr'alta legăturile de înrudire ce există
între cele douë poporü, mai multü de-
câtü cu alte națiuni; s'a mai accentuatü
apoi și puterea armatei germane și a
flötei engleze. Se ȳice, că s'ar fi pusü
la cale și înțelegeri în diferite cestiuni,
mai alesü în cele privitoare la Orientü.
Precum se comunică din Berlinü, împê-
ratulü germanü va visita și Turcia și
Grecia, și probabilü că și Spania și Por-
tugalia. Atâta e de observatü, că ȳia-
rele germane accentuează, că aceste vi-
site se facü numai în interesulü păcii.
Vomü vedé.

Cu privire la situațiunea din Creta,
scirile suntü îngrijitoare. Se vorbesce
de încăerări sângerose între Mohamedani

FOILETONULÜ „GAZ. TRANS.“

Cine a iscoditü rachiulü?

De contele Leo Tolstoj.

De diminătă, fără s'embuce ceva,
eșise unü țeranü sêracü cu plugulü la
câmpü. Nu luase cu sine decâtü unü co-
dru de pâne.

Ajunsü la câmpü, își desbracă caf-
tanulü (haina), ilü puse lângă o tufă,
pânea sub elü. După câtva timpü calulü
se ostenesce, și pe țeranü ilü ajunge
fömea. Așa, desprinde, lasă calulü la
ierbă, er elü se duce la caftanü, ca să-și
mânânce pânea, de amedü. Când ridică
caftanulü, pânea ca'n palmă. Și caută
și caută, sucesce caftanulü tôte părțile,
ilü scutură... pâne tufă! Multü se miră
țeranulü. „Mare lucru! N'am vedütü
pe nimeni, și totuși a trebuitü să fure
cineva pânea!“

Era tocmai Uoigă-lü-crucea care o
furase. Acum sta ascunsü în tufișu și
asculta, cum va'njura țeranulü și cum o
să blasteme pe draculü.

ȳeranului, ce e dreptü, i-a părütü

reü că i-s'a furatü pânea. Dér totu s'a
mângaiatü.

„Ei, bine! İși ȳise elü, de föme nu
voiu muri eu; de bună sêmă, cine a
luat'o, încă a avutü lipsă de ea! s'o
mânce sănêtosü!“

ȳeranulü se duse acum la fântână,
se satură de apă, ceea-ce îi căȳü des-
tulü de bine... prinse eră calulü și in-
cepu din nou să are.

Uoigă-lü-crucea sta să crepe de ne-
caz, că n'a pututü face pe țeranü să
pêcătuiescă. Se duse apoi dreptü în
fundulü iadului și spuse lui Luciferü,
mai marelui dracilorü, cum a luatü pâ-
nea țeranului și cum acesta, în locü să
blasteme, a ȳisü: „s'o mânânce sănê-
tosü!“

Tartorulü se cătrâni de mâniă. „Decă
țeranulü, ȳise elü, a fostü mai cuminte
ca tine, tu ești de vină... te-ai pur-
tatü ca unü prostü. Ar fi fôrte frumosü, ca
d'aci înainte să ne bată țeranii potă și cu
muierile lorü... atâta ne-ar mai trebui!
Prostü lucru, ȳicü eu. Asta n'o potü
trece cu vederea. Du-te și fă-te vrednicü

de codrulü de pâne. Decă în trei anü
nu vei învinge pe țeranü... am să te
scaldü în apă sfințită.“

De apă sfințită s'a spăriatü draculü.
... Intr'unü sufletü a fugitü eră pe pâ-
mentü și s'a gânditü, cum să scape de
o pedepsă așa aspră?... s'a gânditü și
s'a rësgânditü, în sfêșitü ecă c'a găsitü
mijloculü. S'a schimbatü într'unü flăcău
și s'a băgatü slugă la țeranulü nostru.

Draculü învătă pe omü să sêmene
pe nisce locuri mocirlose, și unde nu
vine o vëră secetösă, de tôte bucatele
vecinilorü se usucă de căldură, ale țê-
ranului sêrmanü însă se făcură cum e
Dunărea și cu röde frumöse; elü avü
destulü, până la culesulü anului urmă-
torü, ba încă îi și rămase.

In anulü următorü învătă sluga pe
țeranü să sêmene pe deluri. Acum vëra
eșise ploiosă... bucatele altora căȳu-
seră pe josü, putrediră, spicele rëmaseșă
göle... mândre însă crescură sêmênă-
turile de pe dealü ale țeranului. Și acum
avea atâtea, de nu scia unde să le mai
pună.

Atunci sluga arătă țeranului, cum să
facă rachiulü din bucate.

Și fierț'a țeranulü rachiulü, a băütü și
a datü și altora să bea.

După asta drăculețul se'nțörce la
Luciferü și-i spune, că de astă-dată s'a
făcutü vrednicü de codrulü de pâne.

Luciferü voia să se convingă cu
ochii proprii. Se duce, prin urmare, dreptü
la țeranü și ce vede? totü frunțașii sa-
tului erau poftiți la țeranü și acesta îi
cinstia cu rachiulü... femeia ilü imbia
öșpețilorü. Umblândü ea împrejurü, atinge
mësa și vërsă unü păharü. ȳeranulü se
mâniă și începu s'o înjure.

„Nebuna dracului!“ sbieră elü, „spă-
lături suntü astea, de le arunci pe pâ-
mentü, strimbo?“

Drăculețul atinge pe Tartorulü cu
cotulü. Ascultă, acuma nu mai ȳice:
„să-i fiä de bine!“

ȳeranulü înjura neînteruptü și acum
da elü rachiulü împrejurü.

Dela lucru se'nțörce unü sêracü ne-
poftitü, dă binețe, șede și privesce: țê-
ranii beau rachiulü. Elü încă capetă poftă

și Creștinii, se mai dice că Franța și Rusia au contribuit la aducerea acestor stări de lucruri. Dacă Turcia nu va pune capăt acestei situații luând grabnice măsuri, ușor se poate întâmpla ca să se nască o incurcătură generală. De aceea și sunt îngrijate guvernele europene.

Parastasul pentru Bărnățu.

Bocșa-română, Iulie a. c.

Implinindu-se 25 de ani dela mărta marelui Simeon Bărnățu. născut și înmormântat în această comună sălăgenă, Români Sălăgeni au serbat amintirea lui în 14 Iulie a. c. printr'un grandios parastas, au serbat-o cu o demnitate și cu o însuflețire, care le face onoare.

Vrednicul vicar al Silvaniei Rvdss. d-nu Alimpiu Barboloviciu încunjunat de 24 preoți îmbrăcați în ornate bisericesti au celebrat acestu memorabil parastas, la care se intrunise aproape tota inteligenta preotescă și mirană română din Sălăgiu, bărbați și femei, mii de țărani români și un număr frumos de oșpeți din diferite localități.

Cântările bisericesti le-au executat corurile plugarilor români din Hotoană, din Supurul de sus și din Darolțu.

Parastasul s'a servit într'un altar făcut din verdeta în cimitier, deoarece biserica era pre mică de a cuprinde atata lume. Er după terminarea lui a tinut mai inteu d-lu vicariu Barboloviciu o vorbire frumoasă și petrungetore în amintirea nemuritorului S. Bărnățu. După densusul s'a urcatu pe tribuna d-lu Georgiu Popu de Basesci, rostind un discursu însuflețitor.*)

După acesta cu toti au pornit în procesiune la mormentu lui Bărnățu, a caruia petra monumentală de marmoră a fost redicată totu de Sălăgeni în 1878 și era acoperită de numeroase cununii cu inscripțiuni.

Nu departe de mormentu pe o tribuna împodobită cu flori a declamat amabila d-sora Aurelia Cosma, fiica d-lui Andreiu Cosma, cu foc și cu sentimentu oda „Bărnățu“ de Iosifu Vulcanu, scrisă anume pentru acesta serbătore.

Serbarea religioasă s'a terminat prin rugăciunile, ce le-au făcut preoții la mormentu, pe care în urmă toti cei de față l'au serutat.

Vedendu însuflețirea poporului

* Ilu publicamă întregu mai josu. Red.

mi-am dîsu: De ce numai frații sălăgeni încunjună adă acestu mormentu? Ori dora Bărnățu n'a fostu alu tuturor?

DISCURSULU

domnului Georgiu Popu de Basesci ținutu cu ocaziunea parastasului inbilariu pentru Simeon Bărnățu la 14 Iulie 1889 în Bocșa română.

Fraților și surorilor!

Când te cuprinde setea, cauți un isvor să ți-o stamperi, când nu mai poți suporta arșita sorelui, vii la umbra răcoritoare, când te chinuesce crușimea asupritorului, alergi de-ți cauți dreptul țe, când te amenință mărta peccatului, te întaresci cu nemurirea virtuții!

Și toate acestea se află nu ascunse, ci clare, impunetore și cuceritore la acestu mormentu. Și cum vine, că noi Români, setoși de libertate, arși de focul nedreptățirilor, chinuți de crude asupriți, amenințați de mărta rușinosă a rene-gatismului perfidu, n'am alergat până acum la acestu loc de vindecare, de mângăiere și de însuflețire?!

25 de ani, de când ai apus, sore mândru și strălucitor alu națiunei tale!

Timpuri de cele mai grele încercări au trecut de atunci asupra noastră; speranțe dulci și mari desamăgiri au sgu-duit inimile nostre; în increderea pre-tinescă fiindu înșelați cu perfidia, ne-au amăritu țiile; jertfe nerespaltite ne-au superat la totu pasulu; dragostea către neamulu persecutat a mărta dure-rea noastră ne'ncetat; iubirea libertății nostre naționale, înăbușită de unu currentu nefericitu de șovinismu, drepturile nostre naționale desconsiderate de unu sistem politicu de corupțiune și demora-risare: și câte și mai câte alte suferințe!

Trebuit a să vină toate acestea asupra noastră, ca să ne deșteptăm?

Trebuit a să ne prăpădimu puterile în lupte efemere, ca să ajungem la convingerea, că numai prin concentrarea puterilor nostre putem să stăm cu onore pe câmpulu luptei politice naționale.

Trebuit a să vedem atatea jertfe nedemne aduse pe altarulu rușinătoriu alu indiferentismulu naționalu, ca să venim și să asculam aici șoptele tainice, cari străbatu din acestu mormentu, spre a ne trezi din letargia?

Erta-ne, suflete nobilu, recunoscem că am peccatuit!

Nu te-am uitat niciodat, ci așteptam, să-ți aducem în triumfu laurii isbandei ideilor tale; și acum suntem aici, să ne incingem spre lupta nobila și marea pentru realizarea ideilor tale de libertate și de cultură, spre binele și mărirea scumpei nostre națiuni și a patriei iubite.

De când e lumea, se luptă binele cu reul, adevărulu cu minciuna, virtu-

tea cu fărădelegea, libertatea cu asupritorii.

Durere, istoria omeniei e plină de pagini sangerose, cari ne dovedesc, cum unui omeni, cum unele popore, uitandu-și de chemarea lor, pare că și-au propus nimicirea altor omeni și popore, „lip-sindu-le de drepturi precum și de pă-mentu“.

Și ce a fostu sfersitul luptelor?

Invingerea dreptății, triumfulu libertății!

Martora ne este istoria omeniei, martoru ne este acestu mormentu, că dreptatea și libertatea, virtutea și lumina nu pot fi lungu timpu impedeate în cursulu lor și, chiar bătute în lanțuri, trăsesc mai cu putere, se înalță mai cu demnitate, învingu mai cu glori!

Și ce rămâne din lupte? — O amintire! Și ce amintire?

Disprețu pentru tirani, ură pentru asupritori, blăstemu pentru impilatorii poporelor!

Și — oh, taină fermecătore a inimii omenesci — amintire de binecuvântare pentru eroii libertății, lacrimi dulci de jale pentru bravii, cari au cadutu în luptă, pietate pentru binefăcătorii omeniei, onore și respectu celor cari s'au jertfit pentru o cauză sfântă, cununa nemuririi pentru cei cari s'au dedicat și au trăit spre mărirea neamului lor!

Astfelu de amintiri sublimi ne cuprindu inimile în jurulu acestu mormentu. Adenci sentimente de pietate se deșteptă în peptulu nostru la acestu locu sfântu, unde odihnesc osemintele nemuritorului nostru Simeon Bărnățu.

Și cine a fostu Bărnățu? V'aș puté răspunde cu câteva cuvinte: Unu Moise alu Românilor!

Vedem cu sufletele nostre pe erolu libertății naționale, pe cel mai bravu luptătoru, pe binefăcătorulu poporului jertfa tainică a iubirii neamului se, pe nemuritorulu luptătoru pentru drepturile și libertățile națiunei sale!

Trebue însă, ca, pentru îndulcirea noastră, să reamintesc câteva fase din scumpa lui viață.

S'a născutu în această comună la anul 1808, 21 Iulie.

Aici i-au suris mai antaiu rațele sorelui, în aceste plaiuri frumoase și-a petrecutu frageda copilăria, de aici a plecatu pe calea perfecțiunei.

Talentulu se u eminentu l'a arătat de pe atunci în cursulu studiiloru gim-nasiale, filosofice și teologice; a arătat, că este capabilu de lucruri mari. Caracterulu lui a prevestitu, că e chemat a le și săvârși, precum a doveditu în toate pozițiunile, ce le-a ocupat în viața sa.

Unu biografu astfelu caracterizează activitatea lui ca profesoru în Blășiu:

„Elu, în calitatea sa de profesor, începuse să deștepte în tinerii ascultătorii sântementu naționalu român ador-

mitu, care înclina acum mai multu spre ungurismu, așa că chiar între tinerii teologu din Blășiu audia cineva vorbindu-se mai multu ungresce decâtu romănesce, și cântându-se numai poesii ungresci.“

„Observandu, că pedeca cea mai mare pentru progresulu și cultura poporului român și limba latină, o limbă mărta, în care se făceau prelegerile în toate școlele române, și lăsarea la o parte a limbei materne, prefăcu toate studiile sale în limba română și făcu prelegerile sale în această limbă.“

„Acestu începutu produse o mare strămutare între tinerii români, și o terore nespuse în spiritele cele debile ale acelora, cari se aflau în relațiuni intime cu partida maghiarizătore, și cari perduseră sentimentulu naționalu român, maimuțându cultura maghiară în toate.“

„Tinerii români primiri principii solide și sânteminte nobile în limba lor maternă, începura a cunosc drepturile naturale neprescriptibile ale individului și totodată ale individualității naționale și câștigara o iubire adevărată pentru limba și națiunea română.“

„Ei se pregăteau în modul acesta pentru apostolatulu și martiriulu din 1848.“

„In urma unui procesu fatalu Bărnățu, cu mai multu amici ai se și cu o cetă alasă de tineri, a părăsit Blășiu și cu toti se dedicara studiiloru juridice-politice, er apoi în 1848 se puseră toti în fruntea mișcării naționale.“

Cine nu scie adă, ce a fostu anul 1848 pentru poporele Europei? Și cine nu scie, că era timpul supremu, ca Români să se afirme cu tota demnitatea în concertulu poporeloru europene?

Sublimă epocă a luptelor celor mai nobile ale sufletului omenesc, pentru libertate, cultură și drepturile naționale! Tota Europa în fierbere, vechile instituțiuni în decadință, unu strigatu se audia pretutindenea reclamandu libertatea, egalitatea și frațietatea poporeloru.

Români încă au fostu atinși de această suflare dătătoare de viață a timpului. Fiesce-care omu cu minte și cu inima la locu simția, că a sositu timpul să se alga între viață și mărta națională.

Postulatele trăiau în inimile Românilor, dorințele erau pronunțate în convorbirile lor, căutau numai pe omul, care să-i întrunescă, care să talmăcescă sântemintele lor, care să formuleze programa vieții naționale:

Cele mai critice momente în viața unei națiuni!

Și prevedința cerescă n'a trimis pe omulu dorințelor, care se exprime genulu națiunei în acele țile de supremă importantă. Tota suflarea romănescă a strigatu, ca la unu semnalu datu, ca Simeon Bărnățu să păsescă la mijlocu, să ne arate calea dreptă, mântuitoare, să ne ia de mână și să ne dică:

„Veniti încoce, aici se stați! de aici se porniți, asta se voiti, acestea se le prindeți înainte de toate.“

Și omulu prevedinței n'a pregetat a se pune în fruntea națiunei sale. În Dumineca Tomii din 1848, intrandu cu triumfu în Blășiu, a organizat mișcarea națională și a anunțat adunarea generală a Românilor pe ziua de 3/15 Maiu 1848.

Toate inimile Românilor erau îndreptate asupra țile de 3/15 Maiu, toti sântiau, că acea zi este decizetore pentru sôrtea și viitorulu națiunei române. Simeon Bărnățu, în această zi de neperitore memoriă, a doveditu lumii, că elu este trimisulu prevedinței pentru națiunea sa. În discursulu epocalu, printr'o lămuritore și critică cercetare istorică a stării Românilor în Transilvania, a precisat postulatele națiunei române, așa că acestu discursu alu lui cu dreptu cuvântu se considera de dece porunci politice, de magna charta a națiunei române, în care pe vécuri înainte ne este indicat:

„Unde se mergem? unde se stam?“

să bea un picur, de ostenelă... șede... șede și inghite golu.

Țăranulu nostru, în locu să dea un păharel și seracului, bombănesce în sine: nu v pot satura pe toti cu rachiu!

Și asta-i plăcu lui Luciferu. „Așteptă puțin, dișe puilulu de dracu, ai să veți lucruri și mai frumoșe.“

Au bētu oșpeții, a bētu și stă-rânulu.

Au început a se linguși, a se lăuda unii pe alții... Vorbele lor erau dulci ca mierea și netede ca untulu.

Luciferu ascultă și șoptesce drăculețulu în urechiă: „Dacă bêtura li-a datu fire de vulpe, ca să se înșele împrumutatulu pe altulu, atunci toti vinu în mânil nostre.“

„Așteptă“, răspuse drăculețulu, „să mai bea un păhar. Cum bate vulpea cu coda, așa se ia măieză unulu pe altulu și stau să se ia de urechi. Să veți însă, îndată se facu lupi turbați.“

Țăranii beau și eră beau... vorbele lor sunt mai puternice, mai proste... încep înjurăturile... se nasce o

peruelă sdravănă... unde nu'și belesc nasurile! Lă pună peccatele de se amestecă și stăpanulu casei printre oșpeți, der nu s'acat de elu și țilulu scarmenă hai graisă.

Luciferu își neteția burta de bucuria.

„Bine, forte bine“, murmură elu.

„Mai așteptă, dișe drăculețulu, vine ceva și mai frumos. Lasă-i să mai bea o dușcă. Ca lupii sunt acuma, der ai să-i veți... ca porcii.“

Și eră mai beau țăranii... deodată se moie... chiuiesc... nu bagă nic unulu de sēmă, că nu se mai înțeleg unulu pe altulu, câte doi, câte trei... cadu pe drumu care'ncătrău. Stăpanulu casei, să-i înșoțescă, iese după ei, der cade cu nasu'ntr'o baltă... se umple de sus până josu, își belesce nasulu... și apoi stă și grohotesce ca unu porc.

Asta și mai tare i-a plăcutu lui Luciferu. „Bravo“, dișe elu, „minunată bêtura ai iscoditu, est vrednicu de codrulu de pâne. Der spune'mi, cum ai făcutu bêtura? Desigur mai antaiu ai luat sange de vulpe — de aici țăranulu se

face șiretu ca vulpea; ai amestecat apoi sange de lup, — de aici se turbază ca lupulu; în sfersitu ai amestecat și sange de porc, — omulu beatu se face pe urmă — porc.“

„Nu“, mărturis draculu celu micu.

„Eu n'am făcutu alta, decât că le-am datu bucate cu prisosință. Sângele dobitocescu este totdeuna în omu, der nu ese la ivelă, câtu timpu are pâne mai puțină, atunci nul dore nic de cea din urmă bucată de pâne. Belșugulu ilu aștită; avendu ce-i trebue, începe a gândi, cum să-și petrecă. Eu i-am arătat ce să facă: să bea rachiu. Indată, cum a prefăcutu darulu lui Dumneșeu în rachiu — darulu draculu — s'a și aprinsu în elu sângele de vulpe, de lup și de porc. Dacă numai de aici înainte va totu bé omulu la rachiu, totdeuna dobitoecu va rămân!“

Tartorul dracilor a lădatu pe draculu celu micu și l'a pus în cinste și slujbă mare.

Traducere de Moșulu.

de unde se pornim? ce se voim? ce se pretindem înainte de toate?

Sub egida principiilor lui Simeon Bărnuț și sub influința acestui mare discurs s'a purtat lupta noastră națională în acea epocă memorabilă.

Ce a urmat după acestea, ne este cunoscută tuturor. Constatez numai cu durere, că sângele a 40,000 martiri ai națiunii, cari au căzut în lupta pentru Tron și patriă, n'a obținut rezultatul dorit de națiune și de apostolul ei Simeon Bărnuț.

În loc de libertate națională a urmat un sistem de despotism, în cadrul cărui firesce apostolul libertății n'a putut trăi.

De aceea, după pregătiri serioase la universitățile din Viena și Padua, îl aflăm pe Bărnuț în serviciul fraților din țera vecină pe catedra științelor filosofice și juridice, la universitatea din Iași, unde și-a câștigat stima și admirațiunea tuturor; și unde a răspândit doctrinele sublime despre dreptul și libertatea națională română, al cărui rezultat se afirmă în viața de stat a României libere de astăzi.

Sdrobit de muncă în serviciul neamului său, în luna lui Decembrie 1863 a căzut greu bolnav așa, încât nu mai era speranță de a-l pute ține în viață.

În primăvara anului 1864, nepotul său, Dr. Ioan Maniu, invitat pe cale telegrafică, a călătorit la Iași, ca să primescă ultimele cuvinte ale unchiului său.

Și cari au fost aceste cuvinte? Dorul de a-și revedea patria sa natală, frumosul Sălagiu, și de a odihni lângă osămintele părinților săi.

Esemplu strălucit al iubirii de patrie! Răspuns covârșitor pentru toți aceia, cari cutăză a calumnia pe Român, că nu-și iubesc țera sa!

Ci dorul său fărâșat nu s'a împlinit deplin, căci la 16 Maiu 1864 la 8 ore și 8 minute dimineața în valea Almașului, la hotarul Sălagiului, scumpa sa patrie natală, în etate de 65 ani, în brațele nepotului său și-a dat sufletul.

Românii din toate părțile jăliră pierderea lui și în 21 Maiu, între lacrimile a mii și mii de Români a fost așezat în acest mormânt cu cea mai splendidă pompă bisericească.

Lucifere alți românismului, apostole alți neamului românesc, mărțiță umbră! Viața, activitatea, opurile tale sunt astăzi talismanul națiunii române, sunt izvorul nesecat de virtute, tăria și de mândria națională, sunt averea noastră a tuturor.

Tu ai afirmat cu tot dreptul în fața lumii, că noi nu suntem un popor cucerit, ci autohton în țera noastră, cu drepturi naturale istorice și politice.

Tu ni-ai reamintit sentința străbunilor noștri: „senatul și poporul român ține minte binefacerea și nedreptatea”.

Tu ai conlucrat în rândurile cele dintâi la actul măreț al proclamării libertății noastre naționale; și în inimile noastre ați răsunat cu mai multă putere decât ori și când, că voim să fim națiune liberă!

Tu ai arătat cu toată puterea științei dreptul limbei noastre naționale în stat, și noi nu ne vom abate nici un moment de la acest drept; voim a trăi și a muri cu ele, și nu este putere și nu sunt chinuri, în fața cărora să abdicăm de folosirea acestui drept.

Tu ne-ai învățat cu pilda vieții tale, cum se-și iubescă Românul neamul său; și noi ați, în aceste timpuri grele, plini de fală în românitatea noastră, am venit la mormântul tău, să repetim cu entuziasm: „că nu ne vom lăpăda nici odată de națiunea noastră, ci o vom avea în eternă cu puteri unite, vom lucra pentru viața, onoarea, cultura și fericirea ei în toate timpurile”.

Și acum ar fi să ne luăm rămas bun de la acest mormânt, dăr cine

nu sînte, că asta nu se poate! n'ar fi fost iertat nici odată, ăr astăzi nu se mai poate.

Ecă mărturisim, că numai așa suntem vrednici de răsuflare, decât fiă-care dintre noi va trăi în viața ta, și scim, că numai așa te vei odihni liniștit în mormânt, decât vei vedea, că în firescarea din noi ai reînviat.

Nu rămas bun deci, ci sfântă și vecinică făgăduință, că pururea vom fi uniți cu tine în cugete și simțiri!

Numele tău este tezaurul Românilor, viața ta este mărirea neamului tău, nemurirea ta este viața națiunii tale; acest parastăș se fiă garanția, că trăiesc etern în inimile noastre.

Odihnesce deci în pace, că bine ne-ai învățat, și caută cu mândria la noi, toți voim să fim învățatei tăi bravi și rezoluți.

Dormi în pace, — noi ne vom lupta!

SCIRILE PILEI.

Tarifurile birjilor în Brașov. Fiind acum mare frecvență de străini, pentru ca acestora să nu li-se ceară prețuri prea mari, amintim, că în înțelesul ordinelor stabilite de poliția, făcând birjarul trebuie să aibă așezat la un loc, ce se vede, tariful în trei limbi ale țării, precum și o cărticică, în care se se noteze de călătorii plângerile, ce au a se ridica contra birjarilor. După tariful, se plătesc: ziua pentru 1/4 oră 25 cr., pentru 1/2 oră 50 cr., pentru 1 oră 80 cr.; noaptea pentru 1/4 oră 40 cr., pentru 1/2 oră 70 cr., pentru 1 oră 1 fl. Ori-ce stert de oră început se socotesc întreg, timpul de așteptare se socotesc în timpul de călătorie. La gară și dela gară se plătesc: ziua 60 cr., noaptea 80 cr., pentru tot bagajul așezat pe capră 20 cr. Pentru călătoriile în Dêrste, Nou, Fântâna popii, Poiana, Stejeriș, Stupini, Timișul de jos și de sus se plătesc: 1/2 și 2 fl. 50 cr., 1 și întreg 4 fl. Totu așa în hoteluri trebuie să fiă așezat în fiecare cameră tariful hotelului, visat de autoritatea polițienescă. Ori ce abatere dela ordinea și prețurile din tariful de cătră birjari și hotelieri se pedepesc aspru.

Răscumpărarea regaliilor. Ministrul unguresc de finanțe a aprobat până acum vr'o 1000 de învoeli cu privire la răscumpărarea regaliilor. Asupra celorlalte circa 40,000 de învoeli va decide în cursul lunii August. Unele petiții de răscumpărare arată raporturi de posesiune de cele mai de necrețut și caracteristice. Sunt aume în Ardêl dreptul de regalii, cari aparțin cumulativ la 10,20,50, ba chiar la 100 de posesori; sunt mai departe în Ardêl posesori de regalii, cari erau îndreptățiți a-și exercita dreptul lor numai 18 minute într'un an! Esercitarea dreptului de regalii numai 10 ore, 20 ore ori 2 zile într'un an nu e casă rară în Ardêl. Ce anomalii!

Foc. În Măierău, comit. Coșocnei, au ars de curând 16 case împreună cu edificiile economice. Focul a luat naștere din pricina nebagărei de sêmă a unor copii. — În Mico-Uifalău, comit. Treiscaune, au ars edificiile economice la 17 economi.

Avis. Ministrul c. r. imperial comun de răboiu intenționează să-și asigure prin concurență generală trebuința de 6570 pături de cai la covaleri pentru 1889 după calitatea și dimensiunile modelelor celorlalte nou pe anul 1889, aflătoare la institutele de administrare a monturei și deci a publicat licitația cu oferte în scris. Condițiunile de furnisare se pot vedea în toate zilele la fiă-care intendantă de corp, la institutele de administrare a monturei în Brünn, Budapesta, Graț, Kaiserebersdorf și Alba-Iulia, la camerele comerciale și industri-

ale și la museul comercial din Budapesta. Côlele cu condițiunile se pot și cumpăra la 4 cr. côle de tipar la intendantă (comandele militare) de corp. Pertractarea cu oferte e în 30 August n. 1889 la ministeriul imperial de răboiu.

Correspondența „Gaz. Trans.”

Câmpu-lung (România), Iuliu 1889.

Folosindu-mă de timpul vacanței de veră, pentru ca să scap de căldurile înădușitoare, de praf și de sgomolul cel mare, usitat în capitalele districtelor câmpene, m'am retras pentru câteva zile mai dogoritoare de vacanță spre județele muntene, la adăpostul pôlelor întinse ale Carpaților și m'am oprit în județul Muscel, în capitala Câmpu-lung, cântat de toți geografil și călătorii pentru aerul cel curat și clima sa statornică și nesupusă viscozelor și vijeliilor, unde peregrinez în totă veră multe familii din Bucuresc și din alte orașe mai apropiate de Dunăre.

Aici am stat puțin și am trecut delul spre nord, la satul Bughia, unde sunt băile minerale ale familiei Laurian, administrate de fiul său cel mai tinăr Alexandru.

Stabilimentul acestor băi este foarte bine aranjat și ajustat cu toate cele trebuincioase pentru mulțumirea oșpeților: camere curate pentru locuințe, camere deosebite pentru băi, restaurant, două saloane mari: unul pentru mâncare, altul pentru lectură, câteva aparate pentru gimnastică, muzică de lăutar etc.

Apa se scote din două izvore minerale cu pompa și se derivă într'un cazan mare, unde se încăldește cu lemne, nu cu pietri, de unde apoi se slobode prin tuburi cu robinete în fiecare baie, amestecată cu rece după trebuință.

Primirea din partea d-lui și d-nei Laurian, ajutați de o femeie mai în etate, este foarte amabilă, serviciul destul de prompt. Traiul în stabilimentul foarte estin și bun.

Pentru excursiuni se află în apropiere comuna Albesc cu carierele sale de calcarium numulitic, aparținând terenului Eocenu, din care s'a zidit minunata biserică catedrală a episcopiei de Argeșiu. În acest calcarium am găsit pe lângă numuliți, dinți de Squali petrificați, cărora lucrătorii le dău limbi de șerpe.

Nu departe se află satul Rucăr, vizitat și parte locuit în totă veră de multe familii din Bucuresc și alte orașe cu climă mai caldă. ăr în apropierea lui, se află peștera Dâmbovicioara cu formațiunile ei calcarose de stalactite și stalacmite.

Stând în Bughia mai mult timp, ca bun creștin m'am dus într'o Duminecă la biserică, care este aproape de stabilimentul balnear. Biserica e de piatră cu pereți foarte groși. Nu găsi nici o inscripțiune, care se-mi arate anul zidirii ei, dăr, după construcțiune și mai ales după perețele, care desparte altarul, este de zid și foarte gros, se vede, că ea este foarte veche. Ferestra din fundul altarului, strîmă la început, este lărgită pentru intrarea lumii, mai de curând.

Zugrăvela întunecată de fumul luminilor de ceară, adesea falsificată, pe multe locuri aproape ștersă, încă se pare a fi foarte veche, dăr cu destulă artă esecutată, așa că întrece multe zugrăveli mai recente.

Preotul tinăr, om simplu, ca mai toți preoții din România până în ziua de astăzi, deși absolvent al seminarului din Argeșiu, dicea că vor să zugrăvescă biserica din nou. Eu i-am recomandat, ca să se înțelgă cu zugrăvelă astfel, ca să nu rădă păreții și să nu ștergă zugrăvela cea veche, ci s'o spele și s'o curețe de praf și de fumul luminărilor, apoi să prefacă totă cea zugrăvelă, căci alta mai bună și mai

frumôsă nu pot să aibă. Elu se părea că consimte.

Tot în această Duminecă am ascultat cu pietate sf. liturghia până la pricină, când unul din cântăreți apucă cazania să o cetască destul de clar și la înțeles, dăr la recitarea „Crezului” nu ținea regulat interpunctiunea, adevă să se oprăscă la punct, ci se opria unde ostenea și avea trebuință de respirațiune. Altcum în cântări țineau amândoi cântăreții accentul arătat de-asupra silabei cuvintelor cu mare scrupulositate.

Căzania era dela a 5-a Duminecă după Rusalii. Ea suna despre dracii scoși de Isus din omeni și băgați în porci, ăr aceștia săriți în mare.

Astă căzania o sciam din copilărie, când o cetisem și eu de câteva ori în biserică. Deci n'am mai ascultat-o, ci mi implăntai ochii în Mineiu, care era în strană deschisă. Intorcându câteva foi, dădui cu mare mirare peste o tablă seu titlul unui Apostol, tipărit în Blășiul la metropoliă [sic] în zilele episcopului Ión Bob, la anul dela nascerea lui Christos 1814. Intrebai pe cântăreți despre Apostol, mi-l dete și pusei tabla la loc, dicându, că să o lipescă ori să o cöse, ca să nu mai rătăcescă și să se perdă. După liturghia, mă uitai la Evangheliă și vădui că e tipărită la Pesta, în crăesca tipografia a Universității la a. 1812, cu blagoslovenia Ex. Sale Domnului Domn Ștefan Stratimerovic, archiepiscop și mitropolit de Carloviț. Celelalte cărți bisericesc sunt tipărite parte la Bucuresc, parte la Rimnic: unele dela începutul vécului acestuia, altele dela sfîrșitul vécului trecut.

Ca de distracțiune cercetai într'una din zile inscripțiunile de pe la morminte, cari sunt împrejurul bisericii, fiindcă aici nu s'a sêmțit trebuința, ca să facă un cimitir departe de sat, fiind căsele rari și depărtate unele de altele. Monumentele sunt toate de piatră, care p'aci se găsește în abundență. Cele mai vechi au inscripțiunile cu slove, cele mai târzie cu slove și cu litere amestecate, ăr cele mai nou cu litere curate. Și unele și altele cam pocite în privința despărțirii silabelor. Una singură este mai regulat scrisă, unui a Petre Istratescu, fost funcționar la prefectura din Câmpu-lung, mort în anul trecut în etate de 41 de ani, și care se termină cu această frază: „Îți portă eternă iubire a ta soția Elisa”.

Printre alte monumente mi-a tras atențiunea unul cu inscripțiune italiană, pe care o am copiat drept curiositate întocmai. Elu este o piatră lată, având cruce în vîrf și dedesuptul ei ochiul providenței, impregiurul cărui sta scris: Is. Xs. Ni. Ka. ăr mai la vale începe așa: „qui si conservano le Ceneri di parativa [sic] Savoii. Nata in Transilvania in Isbasvalo [sic]. l anno 1829. e Morta li 6 dicembre l anno 1886. Rimane il Consorte dolente. Carlo Savoii. Nato in tirole Italiano”.

„Requiescant in pace”.

Preotul, care venise la biserică să facă vecernia, imi spuse, că acelu Carlo Savoii a fost un lucrător la cariera de piatră dela Albesc. Elu, după mórtea soției sale, se îmbolnăvise și zăcuse aici câteva luni; după aceea însănătoșându-se a plecat în patria lui.

Aici școlă nu este, și copiii [de ambe sexe] câte 30—40 merg erna la Câmpu-lung, departe de o oră pe jos, ca să învețe carte. Chiar și vizitiul [coșul] d-lui Laurianu este un băiat de aici din sat, absolvent de 4 clase primare din școlele dela Câmpu-lung.

Scris'am aceste rânduri în ziua sfântului Ilie, a. D. 1889.

Un dascăl bătrân.

P. S. Aici în singurătate imi petrecu foarte bine cu „Istoria Transilvaniei”, scrisă de d-l G. Barițiu cu multă obiectivitate și sine ira et studio.

Comassarea în Ciufudă.

Ciufudă, Iulie 1889.

Onorată Redacțiune! Noi, locuitorii din Ciufudă, am ajuns acolo, unde înainte de asta și numai cu câțiva ani nu am fi crezut să ajungem; am ajuns adecă în ajunul de a se comassa pământul comunei noastre, ceea ce poporul, necunoscător de legea despre comassare, a ținut numai lucru de șagă, până când cu ochii proprii a vădit, că șaga se preface în faptă.

Cam de vr'o trei săptămâni s'a prezentat în comuna noastră d-lu inginer Onoriu Tilea, cu care ocaziune s'au ales bărbații, cari merseră cu d-lu inginer pe câmp să dea deslușirile necesare la formarea mapei, ce se va compune și pentru împăciuirea părților.

De atunci s'a și început a se lucra și a căuta, unde sunt granițele fiă-cărei părți, apoi acestea a se numerisa și marca cu șindile, cu care privilegiu fiă-care posesor încă are să fiă prezentă la părțile sale, ca mai bun cunoscător, și pentru ca la urmă să nu se plângă, că nu și-a primit ce a avut. Asupra acestei cauze însemnate d-lu inginer a ținut o vorbire poporului adunat, care era, se înțelege, bine acomodată și potrivită cu gradul înțelegerii țărânului, cum numai o persoană ca d-lu inginer, care continuu are afacere cu poporul, a putut să o facă. Totu cu astă ocaziune a atras deosebită atențiune asupra acelei împrejurări, ca nimeni să nu mai vândă străinilor din cantitatea multă său puțină de pământ, că nu e mai rău și mai duros ca aceea, când cineva își dă dreptul eredității din moși-strămoși și răscumpăratu cu sânge.

Densulă a disu între altele: D-vostre sunt și omenii muncitorii de pământ, trăiți după cornele plugului, altă meserie nu ați învățat; așădă cu ce o să trăiți, decât pâinea și cuțitul, ce vă este în mână și le dați de voi străinilor și celor învățați cum să scie a trăi domnesce, pe când D-vostre apoi din posesori să deveniți sclavi și servitori, și în loc de a fi dătorii de porunci, să stați sub poruncă chiar în casă-vă și la masa proprie?

De față fiind și subscrisul, nu am putut rămâne nemișcat și neentusiasmat la auzul unor asemenea cuvinte ce suntem convinși, că nu au fost rostite decât din simț curat românesc și din iubire cătră nemul, din care și D-sa face parte, și sperând, ba punându-ne acum totă credința numai în persoanele puse în fruntea acestei cauze însemnate, așteptăm cu inima bătându-ne, că simțul dreptății și echității nu-i va părăsi nici-odată, ca poporul, care atâtu e de sărac, și generațiunea, ce-i urmăz, să-i binevințeze.

Abstrăgându delă frumoșele vorbe mângăitoare, ce le-a rostit d-lu Tilea, și cari sperăm, că vor ajunge a se preface faptă, cu toate acestea poporul, care altcum este puțin prevădător și care a ajuns ca să învețe mai mult din pățania sa proprie, ceea ce este un lucru ce costă tare multe jertfe, cu toate acestea, dic, este impacient și în continuu, or-unde sunt adunați doi-trei sau mai mulți, totdeauna numai comassare și er-comassare le umblă prin gură, și mereu cred și susțin unii, că deș și acuma după ce lucrul s'a început, deș va rămâne pe jos din un motiv său altul.

Ba și aceia, cărora la început se pare, că le convine comassarea, astăzi sunt plini de îngrijiri, că ore ce se va alege până la fine, mai ales după ce vedu, că în ce stare au ajuns comasele vecine, pe unde s'a făcut comassarea, și de cari și sunt vr'o câteva — pentru care pământul nu s'a mai venit la cei mai mulți nici după calitate, nici după cantitate în acea proporțiune, cum s'a usitat din vechime.

De acesta se tem și locuitorii comunei Ciufudă, mai ales pentru aceea, că o parte însemnată din pământul arător

a trecut în mâni străine — și după ce teritorul nici nu e așa mare, apoi spesele comasării se urcă aprăpela 6000 fl., cari trebuiesc a se ridica de pe spinarea săracului popor, pe lângă sarcinile apăsătoare, ce sunt aruncate și se aruncă crescându din zi în zi.

Ce rău însă, că numai acum vedu urmările cele rele și ar voi a le îndrepta, der este deja mai târziu și ca în césul alu unspre-țecelea; ei și-au vândut cu voia o mare parte a dreptului, așa că despre mulți se pôte dice:

N'au nici pâne, n'au nici sare,
Tôte le-a dus darea mare,
Der nu darea împăratului,
Ci negândirea capului.

Destul s'a căciulit pe la pörta Măriei sale Ifig, care altcum locușe în Blășiu, cu acesta a tănuț elu necazurile sale, ba de multe ori a stat și și vândă pe binevoitorii săi pe un preț bagatelü, numai și numai a se face client plăcut alu acelor persoane, cari din respectul banilor au vândut și pe D-lu Christos.

Dela binevoitorii săi, cari în prima lină sunt popa și dascälul, nu au încercat a cere un sfat, nu pentru-că doră aceia cine sunt decât fiul lui cutare și cutare Nenea George, apoi ei ce sciu, de nu va scie „Domnișorul“ său de nu „Maria Sa“ Jidovulü.

Ei, ce o să-i faci omului, care mai inclinat este spre a face rău, ca bine, care în prösta sa ambițiune, mai tare se bucură de căderea fratelui său și de înălțarea aceluia, care în față te măgulesce și te neteșce. apoi în dos se repede cu furia unei hiene cu ghiarele ascuțite asupra pradei, ce i-a cădüt în mână. . . Tocmai așa face și poporul nostru în unele părți; elu nu se gândesc la tristețele urmări, și la comiterea păcatului fără margini asupra fraților de un sânge.

Că comassarea va avé urmări bune său rele, atörnă förte mult și de acolo, că cum se va procede la clasificarea locului la rëndulü său, cum își vor scie cere, respective cum se vor învoi, ca să se facă tablele cele noue la un loc, se capete fiă-care proprietaru său din o parte cum a fost până acuma, său să se adune parțelele la olaltă, din a doua la la olaltă și a III-a asemenea.

Pășunea vitelor să rămân comuna cum a fost cea vechiă, asemenea fënățele să rămân în modulü sus indicat, unde e vorba despre agri, cu acea restricțiune, ca asemenea să se adune parțelele la olaltă ale fiă-cărui posesor. În modulü acesta, prin o bună chipuire a tuturor factorilor, cari conlucră la comassarea teritoriului Ciufudă, s'ar puté apăra în căva poporul nostru, ca să nu cadă prö tare în ghiarele săraciei, și ca să nu pășescă ca vecinii Crăciuneni și Bucerdieini, cari emigréză în masse mari, luânduși drumul de regulă cătră România, care îi și primesce în brațele sale până are loc, der când nu va avé loc, ce vom face? Unde ne va mai arunca sörtea?

Lăsați der, fraților și consătenilor, mersul vostru greșit de până acum, deși e cam târziu, părăsiți și închideți ușile străinismului și caselor de credit; lăsați acum dușmănia și ura personală, puneți umör la umör, că e vorba de un lucru, care, bine rezolvit, urmări bune va avé, er rezolvit cu neprecalculare, va aduce cele mai nenorocite urmări pentru urmașii voștri! Lăsați, vă rogü, înțelesul și sfaturile ce le luați voi de voi în cele mai dese casuri fără nici un plan și încă în casa și la masa din afurisa de cărciumă, bëndü veninü jidovescu, cu bani scumpi.

Lucrați limpedi la capu, consultați-vé cu toții, fără considerare, că unul e mai avut, altul mai sărac, röta norocului se va schimba, și celü ce s'a înălțat, se pôte cobori, er celü ce s'a smerit, se pôte înălța.

Din neînțelegere se pot nasce procese și schimbări, cari vor costa mult și va dura ca la Teușiu 20—30 de ani.

Ajutați-vé în prima lină voi, că de si-gurü Români de omenia încă vă vor ajuta, apoi Dumneșeu încă e cu noi!

Toma Simu,
învătătorü rom. alü Büei.

Esamenele din protopopiatul Periceului.

Cu privire la raportul publicat în numărul 125 alu föiei noastre despre unele esamene din acestu protopopiat, primim 2 întimpinări. Una e din partea d-lui preot din Badonü, care s'a simțit ofensat, măcar-că corespondentul nostru nu l'a atacat nici printr'un cuvânt, ci s'a mărginit numai a sbiciu după cuviință pe acelu nevrednicü invătătorü din comuna D-sale, care, după cum dice numitul raport — cu copiii nu face nici un sport, er gimnastica o comandă după calapodulü lui Pista-băcsi: „Sorba! Vagyaz!“ Egy-kettö...

Când se atacă un asemenea „invătătorü“, cum vine directorul său, adecă preotul, a-lu lua în apărare, în loc de a trage la răspundere pe acelu invătătorü maghiaron? Altmintrelea luăm act de declaräre ce ni-le face d-lu preot din Badonü, că la stăruința d-sale s'a edificat noua școlă de acolo, că nu-i lipsesc interesul celü datoresce față cu școlă, ba și în anul trecut a pus la concurs stațiunea de invătătorü în Badonü și numai în lipsă de concurenți a rămas acelu invătătorü și pentru anul școlastic trecut. Esamenul din Badonü s'a ținut la 24 Mai și au fost examinați 15 elevi, er nu numai 12. Esamenul în Gurusleu s'a ținut în 25 Mai, nu în 26.

A doua întimpinare o primim din partea d-lui Ioanü Gozmanü, invătătorü în Bädăcinü, care dice între altele, că decât n'a putut face cu elevii d-sale un progres și mai mare decum a făcut, cauza este a se căuta: în împrejurarea, că copiii n'au cercetat regulat școlă; dintre 48 școlari numai 22 s'au prezentat la esamenü, dintre cari unii au fost aduși la școlă din câmp de pe la vite.

Acesta este trist de tot și amü dori, ca poporul să se și trimită copiii la școlă regulat, căci altmintrelea neluminându-se nu va puté scăpa de cei cari ilu exploatez, nici a se apăra de dușmanii lui, nici a eși din miseria, în care se află acum adus de stăpânirea cea vitregă a d-lui Tisza.

Posturi vacante.

Arhidieceasa Sibului: Postul de parochü în parochia gr. or. de cl. III *Petroșani*, protopresbiteratul Țabrudului. Salarü: 401 fl., socotiți în realități și diferite venit. A se adresa la oficiul protopresbiteratü gr. or. alü Abrudului până la 30 August st. n.

Dieceasa Aradului: Postul de invătătorü gr. or. la școlă conf. din *Dorogöșü*, protopopiatul Lipovei. Salarü: 148 fl., cuartir cu grădină de legume, 48 chible bucate, 4 lanțe de livadă, fenaș, lemne pentru foc și alte venit. Petițiile, adresate comitetului parochial, sunt a se trimite primetelü Cristoforü Giuchiciu în Banat-Lippa până la 4 Septemvre st. n. Potü concura și individi, cari încă n'au de pus esamenul de calificatiune, der au studiat pedagogia și au documentele trebuincioșe.

Postul de invătătorü și cantorü gr. or. în *Darvașü*, inspectoratul Orășimari, cu terminü de alegere 1 Septemvre n. c. Salarü: 358 fl. 90 cr. în realități. Petițiile, adresate comitetului parochial, sunt a se trimite protopopului Toma Păcală în Oradea-mare (magyar-uteza 22 sz.).

Concurenții la aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă seu sərbătore la biserică, pentru a și arăta desioinicia în rituale și cântări.

Postul de invătătorü în comuna filiă *Temeseșü*, protopopiatul Radna-Totvaradiiei, cu terminü de alegere pe 20 August v. c. Salarü: 192 fl., cuartir cu grădină și 1/2 sesiune pământü. Petițiile, adresate comitetului parochial din comuna matră, Soborșinü, sunt a se trimite protopopului Vasilie Beleşü în M.-Radna până în 18(30) August.

Stipendii. Pentru distribuirea unii, eventualü 2 stipendii de câte 200 fl.

din fundațiunea „Elena Ghiba-Birta“ se escrie concurs până la 4 Sept. st. n.

Potü concura numai tineri gr. or. de naționalitate română, ori grecă, din comitatele: Aradü, Bihorü, Bichișü și Cianadü. A se adresa la Il. Sa D-lu Episcop alü Aradului *Ioanü Meșianü*, președintele comit. fundaționalü.

Mulțămită publică.

Subsemnatul aducü prin acesta viuele mele mulțămiri d-lui Dr. Szabo din Vâlcele (Elöpatak), care, prin recomandarea folosirii numai a apei minerale din fântăna numită „Arhiducele Iosifü“ și combinată printr'un medicamentü simplu, a reușit pe deplin a espulsa cu capu cu totü Tenia (panglica), de care suferia soția mea de mai mulți ani, dreptü care publicü acesta spre cunoscința generală, tuturor suferinșilor de această bolă. Asemenea și celelalte fântăni au un efectü curativü pentru diferite bóle.

Primiți, Vă rogü, D-le Redactorü o stringere de mână frătescă și asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Vâlcele, 27 Iulie st. v. 1889.

Dimitrie Micu
din Bucuresci, România

Avisü.

P. T. domni, cari voescü să participe la adunarea generală a „Asociațiunei Transilvane, pentru literatura și cultura poporului românü“, care se va ținé la 27 August a. c. st. n. în Făgăraș, sunt rugați a se insinua la subscriși celü multü până în 23 August a. c. st. n., spre a se puté lua dispozițiunile necesare în privința încuarterării.

Spre încuarterarea eventualelor neajunsuri se atrage atențiunea tuturor participantilor, cari vor călători pe linia ferată, să calculeze a ajunge cu trenul de dimineță în 26 și 27 August a. c. la gara Homorodului, care este în depărtare de Făgăraș cam 48 km., căci la din contră, sosindü cu trenul de seera, încuarterarea va fi nöptea impreunată cu greutăți.

Totodată sunt rugați P. T. domni participant, cari voescü să li se comandeze trăsuri dela Homorod la Făgăraș, să avizeze pe subscriși.

Făgăraș, în 5 August 1889.

Iuliu Danü,
adm. protop.

Ioanü Floria,
asesorü orfanalü.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulü biroulü de coresp. din Pesta.)

Berlinü, 10 August. Casa consiliului comunalü e strălucitü împodobită în onörea monarhului Austriei; totü așa stradele, pe unde se face intrarea. — Impăratulü germanü și Regina Angliei au schimbatü cu împăratösa Germaniei telegrame amicale și cordiale. Acesta s'a exprimat, că e mișcatü și fericitü de legătura dintre ei. — Atitudinea hotăritü refusătoare a Angliei față cu nota Greciei, prin care se invită puterile a interveni în cestiunea Cretei, se consideră, ca singurul răspunsü potrivit.

Parisü, 10 August. Procurorul generalü și-a continuatü intemeierea acușățiunei în contra lui Boulanger înaintea tribunalului de statü. Ași își terminä acușățiunea.

Posta Redacțiunii.

D-lui M. G. F. propr. în Slobozia-Galbenu, jud. B. Săratü: Nu vă putemü garanta, că e lucru bunü și trainicü, deci, cu totă bunăvoința, nu ne putemü amesteca. Vamă negreșitü că se plătesce, în tarifulü D-vöstré vamalü puteți vedé câtü costă vama.

D-lui A. F. în Tömpahaza. Intre membri, pe câtü scimü, suntü: D-nii generalü Adrianü (pare-ni-se președinte), George Missailü, D. S. Laurianü, I. Precupü (secretarü).

EDUCAȚIUNE.**Cum trebuie să fiă crescerea,**

ce părinți o dau copiilor, pentru ca școlă să-și ajungă mai cu înlesnire înaltulü ei scopü.

Motto: Copii bunü suntü bucuria părinților, temelia școlii și fala și nădejdea îndreptărită a nemului lorü. (Urmare.)

În numărul 147 alü „Gazetei“ s'au fostü arătatü urmăriile infri-

coșate trupesci ale păcatului onaniei și masturbățiunii și care le mai recapitulăm aici spre o mai bună înțelegere a materiilor referitoare la acest obiect.

Ele sunt: 1. *Perirea sucurilor și puterilor celor mai nobile ale trupului onanistului.* 2. *O încordare naturală a nervilor, după care urmează imediată descordarea cea mai stricdiciasă.* 3. *O mulțime de bôle și slăbiciuni trupesci și adică: insomniă, bătăi de inimă, tuse înecătoare, friguri ascunse, oftică, durere de cap, de pept, de stomach, dureri felurite reumatice, constipația, curgere de sânge, coruperea și peirea măduvei osului spinării, epilepsia.*

Acestea sunt urmările trupesci ale păcatului pângăririi trupului.

Mai triste însă și mai înfricoșate decât urmările trupesci sunt urmările ruindătoare de suflet, cari rezultă din păcatul onaniei. De multe ori se întâmplă, că trupul onanistului rămâne sănătos, obrazii plini și cu față sănătoasă, puterea i-se pare la început neînfrântă, în lăuntru sufletului lui însă se petrece ceva extraordinar, puterile spiritului lui sunt dărăpănate și sufletul lui corupt este bolnav de morțe.

De unde și în ce chip se întâmplă acesta?

Partea trupului, care suferă mai mult sub influința acestui viciu, este sistemul nervilor. Aceștia se atacă mai întâiu, pe când toate celelalte părți esteriore ale trupului se par a fi sănătoase. E tocmai ca la o casă, care pe din afară e frumoasă și solidă, pe timp ce părțile ei interne, de pildă: bârnele sunt de mult deja putrede, mâncate de vermi și de mucigaiu. Numai după ce stricaciunea a ajuns până la un punct orecare, atunci se dărîmă ea și cade în ruine cu atât mai mare putere. E mai de parte ca un măr, care mult timp își păstrează colorea rumenă, în lăuntru însă e totuși mâncat de verme și de putrediciune. Astfel vedem pe mulți tineri, cari se par pe din afară sănătoși, măduva lor însă e storsă și spiritul dător de viață a perit de mult deja din oșele lor.

Nervii sunt adevăratele canale și instrumente ale vieții sufletului omului.

Ori de câte ori se atacă nervii, se atacă sufletul.

De aceea influința onaniei asupra sufletului e cu multă mai puternică și cu multă mai bădătoare la ochi, decât influința ei asupra trupului.

În general se poate dice, că ea este izvorul a o mulțime de abnormități spirituale, alu melancoliei și feluritelor indispozițiuni sufletesci, alu alienării și nebuniei și alu sinuciderei.

Școlarii dominați de acest viciu sunt distrași, lipsiți de atenție, superficiali, nu și pot concentra ideile, urăsc învățătura, se feresc de orice încordare serioasă, de unde urmează în mod firesc, că în privința cunoștințelor, în privința științei lor la învățatură, precum și cu deosebire în privința purtării lor morale, în loc să meargă înainte, merg îndărăt ca raculii.

Mai bădătoare la ochi e la onaniști îndărjirea sufletului lor contra a totu ce e nobil și măreț pe tărâmul moralei, naturei și artelor frumoase.

Pentru toate acestea onanistul n'are nici un simț. Pe el nu-l inspiră nimic, el trece cu spiritul său indiferent pe dinaintea tuturor lucrurilor, fiindcă el e legat de plăcerile ordinare ale

cărnei și de gusturile ordinare lumesci, cari nu-l lasă să se avente cu sufletul său în regiunile lumii superioare.

Pe timp ce tinerețele de altfel sunt timpul cel frumos alu idealelor înalte și sfinte, astfel de omeni corupți nu știu nimic de însuflețire, nimic de aspirații nobile, mărețe.

Pentru ei totu e indiferent, afară de subiectul lor trupesc, pe care de asemenea nu-l pot iubi.

În chipul acesta ei se desprețesc și se urăsc pe sine înșiși, urăsc lumea și se revoltă contra lui Dumnezeu, contra omeurilor și contra lor înșiși. (Va urma.)

Importanța jocului la copii.

II.

Să vedem acum, cum trebuie să se jöce copilul? El trebuie să se dea cu totu sufletul jocului, să se jöce cu plăcere, cu consecvență, căci cum va fi acum la joc, așa va fi mai târziu la lucru.

Noi știm, că copilul nu se poate observa pe sine însuși, însă cu multă dragoste și curiozitate observă ceea ce se află și se petrece în jurul său, căci este imposibil a nu recunoște, că, ceea ce el reprezintă în joc, provine din impresiunile ce le primesc din afară prin mijlocirea simțurilor. Noi descoperim în jocul copiilor germenii tuturor ocupațiilor omenești. Copilul imită pe meseriași, câștigându prin această experiență și îndemănare. Asemenea caută să aducă în joc frumosul din natură și artă, punându astfel temelul dezvoltării simțului estetic. C'unu cuvânt, copilașii noștri pășesc pe toate terenurile activității celor crescuți.

Intuițiunea fiindu basa, pe care se razimă progresul în această fragedă etate, pe intuițiune se vor baza și jocurile copiilor. La explicațiunea acestora ne vom servi deci de mijloce intuitive, cum sunt tablourile și animale împăiate [umplute cu paie], pentru că copilul legă de acele imagini și obiecte explicațiunile și istoriile întrepesute și astfel și-le tipărește mai bine în minte.

Noi deosebim două feluri de jocuri:

1. Jocuri cu obiecte, d. e. păpușa, cartea cu chipuri, căruciorul etc. și

2. Jocuri, în cari copii sunt totdeodată jucători și mijloce de joc.

Vorbindu despre cele dintăiu, trebuie să amintim, că acele jucării, cari sunt lucrate cu mai puțină măiestrie, stănescu interesul copilului mai mult ca acelea, cari au o formă mai bine imitată, căci acelea lasă fantasiei copilului mai mult libertate. Copilul vede în bastonul tatălui său unu cal, o pușcă etc., fiecare bucăciță de lemn sau hărăți îi servește de unu soldat, de o flöce; astfel jöc unu obiect la copil diferite roluri. Fantasia lui este atât de via, încât vede în toate obiectele vieți, de aceea dice: picătura de apă se scoböră de pe geam, bățul jöc, mingea sare, seu despre unu orologiu, care nu mai bate, că a murit. O dovadă despre cele duse mai sus este și plăcerea, ce o simt copii când se jöc cu năsip. Ei sunt în stare să se jöce ore întregi cu acestu simplu material, fără ca să li-se urască. Grădina de copii, fiindu o casă de joc în cel mai frumos înțeles alu cuvântului, se servește de nisce mijloce educative, așa numite daruri de joc [Spielgaben], cari pe lângă că dau mâinei o aptitudine generală, aplicabilă în deosebitele împrejurări ale vieții practice, pe lângă că escită dragoste pentru muncă, pe lângă că cultivă atențiunea și memoria, mai hrănesc și dezvoltă și fantasia.

Înainte de a trece la a doua categorie de jocuri, vom mai adauge, că ar fi de dorit, ca în locul jucăriilor lucrate cu atăta măiestrie și de multe ori atât de scumpe, părinții să dea copiilor obiecte de joc după sistemul lui Fröbel, căci acestea vor procura copiilor o

ocupațiune totdeodată folositoare și plăcută.

De a doua categorie se țin jocurile copiilor cu alți copii. Aceste jocuri dau ocaziune jucătorilor a-și manifesta forțele interne prin gesturi, mine, cuvinte și fapte. Ele sadesc în copil sântul solidarității; unu copil sânt pentru celaltu, cu toții tremur pentru mielșelul, care este urmărit de lup. Prin aceea însă, că ei reprezintă și singuratic diferite animale și obiecte d. e. unu lup, o bröscă, unu pom, învătă a se distinge de ceilalți copii, începe a se desvolta idea eului propriu.

Asemenea nutresc aceste jocuri și dragostea pentru lucru și ocupațiune. Însămătatea lor pedagogică mai constă și într'aceea, că țin spiritul într'unu fel de veselie, care coröspunde firei copilului în această etate. De mare importanță sunt aceste jocuri și pentru dezvoltarea fizicului, deoarece sunt împreunate cu mișcări și exerciții gimnastice, asemenea se întăresc și se dezvoltă și plămânile prin cântecele, cari nu trebuie să lipsesc din jocul copiilor.

La urmă ne vom întreba: decă este bine, ca educatorii să ia parte la jocurile copiilor? — Decă lăsamu copiii să se jöce de capul lor, acordându-le deplină libertate în alegerea jocurilor seu a jucătorilor principali, vom vedea adesea, că nu se unesc, că nu se țin de regulile impuse și că jocul se termină prin certă seu bătăi. Aceste neajunsuri se pot înlătura, decă educatorii iau parte și ei la jocul micuților. Ar fi însă forțe greșite, decă educatorul ar păși în cercul jocului cu voce poruncitoare, vöndu a-și satisface numai propria sa vöință, fără de a lua sēmă de aplecările și dorințele elevilor sei. O astfel de atitudine le-ar răpi bucuria jocului. „Vreți să ne jucăm de-a pisica și șörecele?” întreabă educatorul, și de sigur vor consēmți cu toții și acesta numai pentru că li lasă în credință, că ei și-au alesu jocul. Afară de aceea este educatorul obligat a se țin de toate regulile jocului, căci numai astfel va pute susține buna ordine, care este indispensabilă în joc.

Cunoscându astfel însămătatea jocului la copii, vom dice împreună cu Frideric Fröbel: „Das Spiel in der Kindheit ist nicht Spielerei, es hat hohen Ernst und tiefe Bedeutung; pflege, nähre es, Mutter, schütze, behüte es, Vater!“... Pe românește: Jocul în copilărie nu este jucărie, căci cuprinde mare seriozitate și adăncă însămătate; îngrijesce-lu, nutresce-lu, mamă, protegeză-lu și păzește-lu, tată!

Alexandrina Christu.

ECONOMIA.

O excursiune agricolă în Transilvania.

(Urmare.)

Corpul de domeniu dela *Becleanu* e situat în partea vestică a Făgărașului. Aici se află o luncă de 80 jugere în apropierea Oltului. Terenul acestei lunci e petros și năsipos, de aceea suferă de secetă. Acum însă totă lunca e irigată cu apă, ce vine din nisce vălele dela munte; ea e împărțită în mai multe tablă, separate unele de altele prin șanțuri; pământul ce se scöte din ele se pune în formă de spinare în jurul tablurilor, ca astfel să se potă prinde apa ce vine din văi, care apoi se ține într'o tablă în timpul verei 24 ore, ér primăvera și tömna 3—4 zile. Când nu mai e lipsă de apă, ea se lasă să trecă din astă tablă într'alta și așa mai departe, până se udă totă lunca, în urmă i se dă drumul apei și se scurge în Olt. Udatul lunci nu se face numai véra contra secetei, ci regulat și în fiăcare primăvera și tömnă de mai multe ori, în scopu ca materiile aduse de apa tulbure să se precipite la fund și să îngrașe pământul. E de regretat, că țărani noștri români nu imităz acestu exemplu bun, privitor la întrebunțarea apei, ce le stă gratuit la dispoziți și care nu li-ar recere multă trudă și spese.

Livadea era artificială, sēmănată cu mai multe graminee, lucernă și trifoiu, töte amestecate, dintre cari cele mai însemnate sunt *lolium perene*, *lolium italicum*, *alopecurus pratensis*, *medicago sativa*, trifoiu etc. Raportul amestecului era de 3—6 kgr. dintr'o specie, sēmănându-se 40 kgr. de sēmănte pe unu juger. Töte lucrările prealabile pentru irigațiunea unui juger costau 6 fl. Cantitatea de gunoiu, ce se pune pe unu juger, este de 250 cãntare metrice.

Ferma e aședată într'unu loc mai ridicat; clădiri și construcții mai însemnate sunt casele subadministratorului și ale argașilor, 2 grajduri, unul pentru boi și altu pentru viței, și unu coșer pentru cucuruz. Într'unu șopron erau töte instrumentele agricole și anume: Pluguri cu 2 brăzdare, pluguri sistem Sack, diferite sisteme de grape, tăfaluge, mașini de sēmănat și trei sape mecanice. Aici am vöduț 8 rösadnițe de tutun, care deja era bun de transplantat. Unu juger de tutun aduce pe an 280 fl. venitü curat. E de regretat, că țărani nu mai cãpëtă vöia de a cultiva tutun, ci-lu cultivă numai singur statul.

Într'unu grajd erau 36 viței aședate după mărime dela 3 luni până la 2 ani și jumătate; toți sunt forțe frumoși. Totu aici mai erau 14 boi bătrani puși la îngășare.

Argași sunt 26; 5 tutunari, 3 coșieri și 3 băeți pentru viței.

Lângă fermă este unu isvor puternic, a cărui origine probabil e la munte și are o temperatură constantă véra și ierna de 9° C. În apa acestui isvor s'a înființat o piscină artificială numai din păstrăvi. Reproducțiunea lor se face în mod artificial. Când a sositu timpul, ca pescii să depună oușele, se prind cu unu roci și se mulg [storci] încetișor cu degetul pe föle, ca să esă oușele afară, în urmă se amestecă cu laptele masculilor și se pun în nisce cutii de tinichea, prin cari trece unu curent de apă prospăt, unde se clocesc și esä din ouș; acestor pesci la început li-se dă de mâncare numai gălbiniș de ou.

Erau 3 categorii de pesci; după etate cei mici de totu erau puși sub acoperiș în nisce cutii lungi de lemn, la fundu cu petricele și sub ele o strecurătoare de metal. Apa cădea de sus în sghiaburile cu pescii cei mici și de aici curgea în 2 rezervorii descoperite; într'unu rezervor sunt păstrăvi cei mijlocii și în celaltu sunt bătrani, apa li-se reînnoiesc de sine în continuu.

Alu III-lea corp de moșia, numit „*intre Racovița*“, este în partea sudică a Făgărașului situat între 2 văi de munte, a căror alviă este mai înaltă decât terenul din prejur. Terenul e apătos, la început a fost drenat cu șanțuri închise, care însă n'a reușit. Acum însă o parte e drenată cu șanțuri mari și cu deosebire pe margini șanțurile sunt mai mari, deoarece teritorul vecin vine până în șanțurile cele mari, cari stringu atăta apă, încât 2 potă mâna o pétră de möră. Suprafața drenată e de 351 jug.

Dintre culturi am vöduț o tablă de 6 jugere sēmănată cu „*iërba lui Timoteu*“ [*fleum pratense*], 5 jugere de borceag de sēmăntă cu ovésu triumfalü, 2 jugere cu bobü. Pe tabla III-a sunt 12 jugere cultivate cu cucuruz florentin, unu lan de rapiță: cea gunoită era frumoasă, ér cea negunoită a peritü.

Într'unu loc mai ridicat era unu grajd cu 35 de junci de rassa Mólthai, o parte din ei erau caștrați, aceștia erau mai slabi și mai mici ca cei necaștrați, nici nu au prospecte de a se face boi buni de jugu ca cei de câmpia. Moșia dela Făgăraș și Becleanu are 6 rotațiuni:

- a) 1. plante de sapă
2. plante de primăvera
3. îndoiură
4. plante de tömnă
5. plante de sapă
6. plante de primăvera cu trifoiu

7. trifoiu
 8. plante de toamnă.
- b)
1. indoitură
 2. cereale de toamnă
 3. plante de săpă
 4. orđū, ovėsū cu trifoiu
 5. trifoiu
 6. cereale de toamnă.
- c)
1. indoitură
 2. cereale de toamnă
 3. cucuruzū de nutrețū
 4. plante de primăveră
 5. ogorū
 6. cereale de toamnă.
- d)
1. indoitură
 2. cereale de toamnă
 3. plante de săpă
 4. cereale de primăveră
 5. cucuruzū de nutrețū
 6. cereale de toamnă.
- e)
1. indoitură
 2. cereale de toamnă
 3. plante de săpă
 4. plante de primăveră
 5. cucuruzū de nutrețū
 6. orđū, ovėsū cu trifoiu
 7. trifoiu
 8. cereale de toamnă.
- f)
1. plante de săpă
 2. indoitură cu trifoiu
 3. trifoiu
 4. cereale de toamnă
 5. cucuruzū de nutrețū
 6. orđū, ovėsū cu trifoiu
 7. trifoiu
 8. cereale de toamnă.

Peste noapte am rămas la Hotelul Paris, de unde am plecat în dimineața următoare cu trăsurile statului

La Sămbăta de jos, că să vizităm moșia și herghelia statului. Domeniul dela Sămbăta are o întindere de 1462 jugere; se compune din 5 corpuri de moșia și iau numele după satul, de care aparțin.

Corpul de moșia, care aparține numai Sămbetei, are trei rotațiuni:

- a)
1. amestecătură [indoituri]
 2. cereale de toamnă
 3. plante de săpă
 4. cereale de primăveră cu trifoiu
 5. trifoiu
 6. cereale de toamnă
 7. plante de săpă.
- b)
1. plante prășitoare
 2. cereale de primăveră cu trifoiu
 3. trifoiu
 4. plante de primăveră
 5. amestecătură
 6. plante de toamnă.
- c)
1. plante de săpă
 2. plante de primăveră cu trifoiu
 3. trifoiu
 4. cereale de toamnă
 5. cucuruzū de casă.

S'a încercat ameliorațiunea cailor din Transilvania cu diferite rase de cai, și dintre toate a reușit până acum mai bine cu caili de Lipizza de proveniență spaniolă-neapolitană, cu care s'a înființat herghelia dela Sămbăta, care a dat bune rezultate și face onoare întemeiatorilor și îngrijitorilor ei. Ea se compune actualmente din 5 familii, reprezentate prin cei 5 armăsari reproductorii ai ei:

1) Favory; 2) Pluto; 3) Conversano; 4) Maestoso; 5) Neapolitano; toți reprezentanții acestor familii au fost scoși afară și plimbați la trapă și în bustru; tragă foarte bine și la trăsura. Toți sunt de o frumusețe rară și sunt prășiți în grajdurile d'aci. Valoarea unuia se urcă dela 3000—5000 fl. v. a.

Intr'unu grajdū erau 21 armăsari de câte 3 ani, toți sunt mănzi (fii) din familiile mai sus citate. Ei au fost aduși dela pășune, ca să-i dresze la trăsura și la călărit, să le dea nutreț mai concentrat, ca să li se mai contracte ab-

domeniul și amelioreze forma. Măncarea unuia era 4 kgr. ovėsū, 4 kgr. fēnū, 5 kgr. paie pe fiecare ȳ, și când au ajuns etatea de 5 ani, se trimit ca reproductorii, pe la deposite de armăsari, ca să se propage rassa.

Intr'altu grajdū alături erau 31 de mănze foarte frumoșe, toate aparțin rasei mai sus amintite; alimentarea unei iepe de 2 $\frac{1}{2}$ ani în timpul iernei pe ȳ e 2 $\frac{1}{2}$ kgr. ovėsū și 5 kgr. fēnū; în timpul verei sunt la pășune, pe lângă care mai primesc câte unu kgr. de ovėsū pe ȳ, pentru sărurile ce conține acesta, ca să li se solidifice oșele. Afară de acestea mai erau în 2 grajduri 185 iepe, mai toate cu mănzi, prea puține mai aveau să fete. Iepele după ce fată se separă de celelalte pe timp de 15 zile și după aceea erași le duc la locul lor. Toate iepile au fost bătute de armăsarii celor 5 familii mai sus amintite. A 9-a ȳ după fătare iepile sunt date la armăsari; se poate întâmpla, ca să aibă trebuință de a fi bătute cu câteva zile mai înainte sau mai târziu, însă totdeauna se duc și la a 9-a ȳ. Mânzii sugă la iepe 5 luni, în timpul acesta mai mănâncă și ovėsū turtit, care le stă totdeauna înainte.

Avem și noi, cei din România, o herghelie la Nucet, județul Dâmbovița, despre care nu se aude și nici nu se vede nimica, afară de sumele elocate în buget pentru ea; însă deposite mici de armăsari, pentru bătutul iepelor și participare din diferite localități, nu avem; prin urmare e greu ca să ne ameliorăm rassa cailor noștri cu câțiva armăsari ai particularilor, cari nu corespund la toate cerințele noastre; pe lângă aceea au o taxă ridicată, încât ȳranului nostru nu-i dă mâna să-și ducă iepile la asemenea armăsari. Asta e cauza, care ne face să importăm în fiecare an un număr însemnat de cai și să dăm străinătății milioane, pe când noi nu scim cu ce să ne folosim pășunile și moșiile.

Credem, că deca s'ar lua și noi astfel de dispoziții ca în Ungaria, ne-am pute ameliora cu multă ușurință rassa cailor noștri, deoarece ea nu a degenerat din cauza climei sau ahibridațiunii cu alte rase, ci din cauza creșterii și întreținerii nesistematice și rele și din cauză, că nu avem în deajuns armăsari buni de reproducție.

(Va urma).

Starea sēmănturilor.

Raportele oficiale dela 30 Iulie până la 5 August constat următoarele:

Grăul peste tot, atât calitativ, cât și cantitativ, a dat o recoltă slabă. În unele comitate a fost recolta de mijloc și mai bună ca de mijloc, der acesta se mărginește la 1—2 ȳnături de-a drēpta Dunărei, a ȳnăturii între Dunăre și Tisa, precum și între Tisa și Murēșu. Sēcava de asemenea a dat o recoltă slabă de mijloc, cu excepțiunea unor ȳnături, în cari rezultatul e mai bunșor.

Orđū — cel de primăveră încă nu-i secerat pretutindenea — în genere a dat o recoltă mai puțină ca de mijloc. Excepțiune fac unu seu două comitate. Calitativ nu corespunde așteptărilor nici cel de toamnă nici cel de primăveră. Grăuntele este mai mult întunecat și ușor; grăuntele frumos alb, sănătos și greu este puțin.

Ovėsul se seceră mereu. Pe unele locuri e mic și verde. Prospectele s'au mai îndreptat față de săptămāna de mai înainte și e cu puțință, ca recolta să eșă ceva mai bună ca slabă de mijloc.

Cucuruzul s'a recules și îndreptat încāva în urma timpului ploios, astfel că, afară de unele comitate, peste tot, se poate semnala o recoltă de mijloc și mai bună.

Legumele și păstăioșele voru de un rezultat îndestulitor, pe unele locuri de mijloc.

Cānepa și inul pe unele locuri sunt slabe, în genere însă îndestulite.

Cartofii s'au îndreptat după ploii. Tabacul a tājnit atât de secetă, cât și de rupturile de nori. În genere recolta va fi slabă — de mijloc.

Napii s'au îndreptat mult. Viile de asemenea. Pome în genere vor fi foarte puține.

Tipuri din viața animalelor.

Pentru popor și tinerime de Dr. Carol Rothe. Traducere liberă.

Animalele vertebrate.

Mamiferele.

(Urmare.)

Despre cāni Bernardini.

Peste muntele cel mare din Helveția, numit Sf. Bernard, duce o cale dela Wallis spre Italia. Pe trecătoare, ce este încunjurată de munți înalți și plini întotdeauna cu zăpadă, se află așezată mănăstirea Sf. Bernard; această mănăstire era odinioară locuința cea mai înaltă omenescă. Locuitorii acestei pustietăți, vre-o 10 până'n 12 călugări, au o erna de vre-o nouă luni, în care temperatura scade adeseori până la 27° C. sub punctul de ghetă. Der apa înghețată adeseori și vera după apusul soarelui și de abia sunt vre-o 20 de zile peste an libere de neguri, vijelii și troieni. Zăpada cea fină se adună erna prin vifore ca niște păreți înalți și la cel mai mic prilej acești păreți se rostogolesc pe munte la vale, numindu-se *lavine* sau *troieni*. Călătoria pe acolo este așader numai vera pe timp senin fără pericole (primejdii). Adeseori sunt rățeci pe acolo călătorii de vifore și neguri și, perđend călea, cad în ore-care gropă seu sunt astupați și de câte vre-unu troian! Ba adeseori sunt slăbiți de ostenelă și fōme și apoi cuprinși de somn sunt siliți să mōră de frig.

Datorința călugărilor este, ca să dea de urma călătorilor rățeci și să-i conducă în mănăstire; mai departe se desgrōpe pe cei îngropați în troieni și să aducă ernași la viață pe cei amețiți. Pentru a pute duce în îndeplinire aceste lucruri, mănăstirea posedă mijloce bogate, stāndu-le acelor călugări într'ajutor și cāni așa numiți Bernardini. Servitorii, cari cercetă în tota ȳua, în număr de doi, locurile cele mai periculoase ale călei, sunt însoțiți de cāni în cercetările lor după cei nenorociți. În zilele viforose sunt trimiși mai mulți omeni, ca să caute pe cei nenorociți, avēndu la sine lopeți, prājini, cosciuguri și beuturi rēcoritoare. Fiă-ce urmă este căutată (urmărită) și cu rēvnă mergu omenii pe urmele cānilor anume învățați spre aflarea celor nenorociți. Decă aceștia găsesc pe vre unu amorțit, atunci fugu cu grabă mare în mănăstire, latră acolo cumplit și conduc pe călugări la locul de nenorocire. Când dau de câte unu troian, atunci lu cercetă din toate părțile cu mirosul lor cel ager, și, decumva mirōșă urma vre unui om nenorocit, atunci lu desgrōpă cu de grabă din zăpadă. Decă ei singuri nu sunt în stare a-i desgrōpa pe cei nenorociți, atunci chiamă ajutoru omenesc din mănăstire. Cāni aceștia au la găt întotdeauna câte o corfiță cu mijloce întăritore seu câte o sticlă cu vin, ba pe spinare și țole de lână.

Numărul omenilor mātuiți prin acești cāni este foarte mare; unu din acești cāni, cu numele Barry, a scăpat viața mai multă ca alor 40 de omeni. Rēvna lui era foarte mare. Indată ce veniau vifore seu se așeau negurile, nime nu lu mai putea opri mai mult în mănăstire. Elu pleca și cerceta totu mereu locurile cele mai periculoase.

Fapta lui cea mai însemnată a fost următoarea: că elu a găsit în o gropă ghețōșă unu copil rățecit și amorțit de jumătate. Cānele, câtu ce l'a găsit, a început a-l linge și a-l încălzi pe copil, până-ce s'a deșteptat; după-ce observă

acesta, înduplecă prin linguri pe copil a se sui pe elu călare și a se ține bine de gătul lui. Cu copilul pe spinare merge apoi la mănăstire.

Impliniu Barry 12 ani de serviciu în mănăstire și ne mai putēnd servi, a fost trimis în casa priorului [starețului] mănăstirei din orașul Berna și acolo a fost nutrit până la mōrte. Pellea lui este umplută și se poate vedea în muzeul de acolo.

Dreptul domestic.

În vecinătatea mea locuia unu tulumbar, care avea unu cățeluș plăcut. Acesta căpeta acasă nutremēntu din destul, der se ducea pe timpul amēdii regulat vre-o câte-va case mai departe, înfățișându-se într'o cuhnă, unde primia de multe ori bucături gustoșe. Cānele se scie alu cui este, sciu toți, că elu vine regulat și bucătăreșă sēnte foarte mare plăcere, când ilu poate hrāni.

Visitele au durat timp îndelungat, până-ce în curtea aceea, unde mergea bucuroșu cățelușul, s'a încuartat d-lu B., care încă avea unu cățeluș. În cele dintău zile cāni s'au purtat bine unu față cu celalaltu, până ce cățelușul d-lui B. a observat, că prietinelu seu nu face parte din locuitorii acelei curți, ci este oșpe de toate zilele. Din pricina acesta elu s'a mātuit, și în ȳua următoare pe la antăia oră după amēdii, pe când se îndatina prietinelu seu a veni prin ușa grădinei și a intra în cuhnă, l'a pândit și îndată ce l'a vădit, că a intrat în curte, i-s'a pus în cale, a început mōniosu a lătra și nu l'a lăsat să înainteze mai departe; oșpele a trebuit să se întōrca rușinat pe unde a venit. În ȳua următoare s'a întâmplat totu așa. Cățelușul vine — uitându-se cu prevedere împrejur — este întâmpinat totu în modul obișnuit și cu lătrături urte este scos afară din curte.

Lucrul de căpetenie la aceste întâmplări era, că cățelul domnului B. nici-odată n'a mușcat pe oșpele nechiămat, ba peste tot, de elu nici nu s'a atinsu, nu, ci elu ilu lătra urit, ilu certa, și acesta, după ce s'a saturat auzind atata lătrat, se retrăgea mai întâu trăgāndu, după aceea mai cu hotărira. În a treia ȳi însă a sosit oșpele la 12 ore și jumătate la pōrta grădinei și pe când se apropia încet prin curte către cuhnă, etă că deodată vine prietinelu seu asupra lui, latră infricosat și muștrāndu ilu scote afară din curte, înșoțindu lu până acasă la tulumbar. La pōrta curții stāt pe loc, ilu mai muștră puțin și după aceea se întōrse liniștit acasă.

Așa s'a întâmplat vre-o opt până în ȳce zile. Oșpele a venit, deși nechiămat, în tota ȳua la vecinul seu, însă în totdeauna era întâmpinat la pōrta grădinei, alungat cu rușine și urmărit până la locuința lui, der fără ca cāni să se fi încăierat seu mușcat vre-odată. Bucătăreșă, care n'a mai primită visitele cele vechi, bucuroșu da bucăturile cele ce prisosiau oșpelui celui nou, care, fără indoiele, era de părere, că: „totu ce se află în acea cuhnă de prisos, i-se cade lui, singurului cāne din acea curte și nu unui străin, care nu are nici unu drept acolu!”

Oșpele nechiămat pe încet n'a mai făcută visite în vecinătate; cel mult se mai înfățișa foarte fricos în tota săptămāna odată, ca să se încredințeze, de-i acolo prietinelu seu cel rēuțicos der, îndată ce-lu dāria, se și depărta de grabă. Odată s'a întâmplat, că cățelul domnului B. a fost alungat de nișo copii spulberați, și de spaimă s'a suit pe unu coperiș. Când însă a voit să sară jos de pe coperiș, nu și-a măsurat bine distanța, a făcut săritura prea mică și a căzut într'o bute, în care era adunată apă de ploia, unde s'a și încat.

Câteva zile mai târziu se înfățișă ernași din vecinătate oșpele cel nechiămat — și etă, nici o muștrare de mică

Elit se uita cu deamăruntul prin surte împrejură, pe prietinelu său celu răutaciosu nu l'a mai veditu însu de locu; — pentru astă-dată a fostu de ajunsu; înțiu următore s'a înfățișatu punctualu la 12 ore și jumătate la portița grădinei și după dece minute a primitu dela binevoitorea bucătărăsă bucatele pregătite, ce-i prisosiau, și din césulu acesta a început a face regulatū érăși la a patra casă din vecini visita, cam pe la timpul amedii, cercetându pe prietina sa vechiă, adecă pe bucătărăsa.

(Va urma).

Din traista cu minciunile.

A jucatū la nunta mume-si.
Unu hoțu de Românū, care era cătănă, fi chematū la esercițiu de arme în Sătmarū. Intr'o di venindu dela esercițiu de pe câmpu, chiar în capătulu orașulu întelni unu bietu Țiganū, care mergea la tērgu cu doi măgarū încărcați cu ole. Hoțul de Românū, ce se gândi ce nu, îi dișe Țiganului:
„Măi Ripo, fi bunū lasă-mă să-i șoptescū ceva în ureche măgarului acesta“, și puse mâna pe unulū.
Bietulu Cioroiu îl lăsă, ér Românulū să aplecā să-i șoptescā. Apoi și Țiganulū și cătana plecāră p'aci încolo.
Indată ce ajunsē Țiganulū în tērgu, unde început măgarulū să sarā ca turbatū, unde început a asvērli cu picioarele și a fugi în lungū și latū printre olelele și cofărițele ce arau aședate cu mărfurile lorū pe acolo! Sē fi veditū acum minne! pocneu olele dinaintea lui, de cugetai, cā a datū tunulū celū secū printre ele. În timpū ce însē olarii fluerau cu toții a pagubā după atātā sumedeniā de vase, ce le sfărîma afurisitulū de măgarū, pe atunci bietele cofărițe nu mai ajungēu a-și strînge de pe josū scaunele, merele, perele și alte de acestea ce dobitocolū în minunatulū său jocū le rēsturnase unele după altele, până ce și elū caqu josū la pământū.

Acum pe stăpānulū măgarului îl trāgu la judecatā atātū olarii cātū și cofărițele, ca să le plătescā paguba.
Venindu trēba înaintea judecāții, Țiganulū povesti tōtā întâmplarea, cā adecă cum, venindu elū la tērgu, unū soldatū afurisitū l'a rugatū să-lū lase a șopti ceva în urechia măgarului, care apoi s'a făcutū așa de turbatū.
Judecătoria face arētare căpitanului cātanelorū. Acesta fi chiamā pe toți înainte, lāsāndu-lū pe Țiganū să arate, care dintre soldați i-a șoptitū în urechia măgarului. Țiganulū nu pierdū multū până dete cu ochii de hoțul de Românū, și-lū arētā căpitanului. Căpitanulū întrebā indată, cā ce i-a șoptitū. Acum e acum, cugetā Românulū, o să plătescū scumpū afurisita de glumā! Dēr iute îi vani în gândū o șireteniā și dișe:
— D-le căpitanū! E dreptū, cā eu sunt care i-am șoptitū la ureche, și etiā ce: Eu suntū din giurulū Șimleului și i-am spusū numai atātā, cā m'am întēlinitū cu muma-sa, care m'a rugatū să-i spunū să mērgā la nunta ei, cāci chiar aște se mārītā în Șimleu. Ér elū mi-a răspunsū, cā fiindū așa departe, cu părere de réu, dēr nu se pōte duce; o să jōce însē una de nunta mume-si, indată ce va ajunge la tērgu. Și așa elū n'a făcutū altceva decātū: a jucatū una de nunta mume-si.

Căpitanulū înțelese șiretenia hoțului de Românū, dēr n'avea ce-i face, cāci n'avea temeiū pentru ce. Așa a scāpatū cātana de necazulū, în care era sē-lū aducā afurisita de glumā cu măgarulū. Ér bietulū Țiganū împreună cu tōtā cōta pagubașe se ca mai duserā blāstēmāndū cu lacrēmī nunta din Șimleu.
Ce făcuse hoțul de Românū? Ii băgase bietului măgarū în urechia drēptā nice iescā aprinsā și învālītā într'o cārpă, așa cā tocmai când ajunsē în tērgu începuse a-lū arde în ureche. De aceea sārīa așa turbatū sērmanulū măgarū.

MULTE SI DE TOATE.

Cassele școlare de economii.
In anulū 1875 s'au începutū cassele de economii în Ungaria cu 15 școle, cu unū numărū de 32 învățatori și 2621 scolarī și cu unū capitalū de 13,337 fl. După 10 ani, la 1885, aflāmū următorelū rezultatū: 167,495 de scolarī au depusū la cassele de economii 966,564 florini.

Uimitore suntū rezultatele casselor școlare de economii din Franța, înființate în a. 1873. După 10 ani dela înființarea lorū se aflau 4,938,290 de deponenți cu unū capitalū depusū de 1,893,882,866 de franci.

Astādī în 1888 (Ianuarie) suntū 5 miliōne de deponenți cu unū capitalū păstratū de 6 miliarde de franci!!!

Neîncredere.

Tinēra părechī se întorče dela cununiā. „Îți jurū Nicule“, dișe Smaranda, „cā îți voi fi în veci credinciosā“. — „Oh, scumpa mea, multū aș dori să vedū, cātā vreme ține acēstā veciniciā a ta.“

Ângerū cu turnurā.

Micuța Adela intrā repede pe ușā, se aședā pe unū scaunelū în fața mamei sale și dup'o scurtā pausā îi face curioșā întrebare:

„Mamā, spune-mī tu, portā și ângerii tunicī? — „De ce, scumpa mea“? — „Fiind-cā veți mamā, tata de cāte ori te chiamā, îți dișe: ângerulū meu.“

O ispravā oăzăcēsă.

Din Iași se scrie: Înainte cam cu trei sēptēmāni, regimentulū de Cazaci de Uralū făcea manevre aprōpe de Kiev. Ca să arate locotenentului colonelū Zarabin din statulū majorū generalū, ce suntū în stare să facā ômenii săi, colonelulū regimentului veni la ideea, să trecā Dnipro-lū cu întregū regimentulū călare. Trebuie să observāmū, cā riulū are în acēstū locū o lățime de aprōpe 720 metri și o iuțelā de 3 urme pe secundā. Pentru a înlăturā eventuale nenorociri, colonelulū vesti mai dinainte soldaților, cā aceia, carī nu sciu înota, nu trebuie să facā acēstā încercare periculōsā. Dēr nici unulū nu voi să rămānā îndērētū. Întregulū regimentū, cu colonelū și cu oficerii în frunte, se puse în mișcare, se aruncā în apă și ajunsē înnotândū țērmlul de dincolo, unde din nou s'a aședatū în liniā, fără să se fi perdatū măcarū unū singurū omū ori calū.

Lupta dela Wōrth.

La 6 Augustū n. acum 19 ani, s'a datū la Wōrth o bātāliā din cele mai sângerōse ale timpului nou. Sōrele deja apusese, când armata pruițului de coronā Fridericū, mai târziu împērātū, era încă în luptā cu armata lui Mac Mahons. Lupta se fini târziu, cu victoria Germanilorū, fōrte scumpū câștigatā. Germanii au perdatū 489 oficerī și 10.153 ômeni în acea luptā, pe când dintre Francezi au căcutū cu 3000 de ômeni mai puținū. Lupta dela Wōrth a fostū mai sângerōsā decātū lupta popōrelorū la Lipsca în 1813. Nu-i vorbā, în 1870 numai cu jertfe sângerōse cā la Wōrth a eșitū peste totū invingētore Germania. Victoria a costat'o fōrte multū.

Tērgulū de rimātōri din Steinbruch. La 5 Aug. n. starea rimātōrilor a fostū de 131.674 capete, la 6 Aug. au intratū 864 capete și au eșitū 1501 rēmanēndū la 7 Aug. unū numărū de 131.037 capete. — Se notēzā: marfa ungurescā vechē, grea dela 43 cr. până la 44 — cr. marfā ungurescā tinērā grea dela 45 cr. până la 46 — cr., de mijlocū dela 47 cr. până la 47 1/2 cr. — ușorā dela 48 cr. până la 49 cr. — marfā țērānescā grea dela 43 până la 44 — cr. — de mijlocū dela 45 — cr. până la 46 cr. — ușorā dela 46 — cr. până la 47 cr. — Marfā de România dela 47 cr. până la — cr. transito mijlociā grea dela — cr. până la — cr. însă transito ușorā dela — cr. până la — cr. transito dtō țepōsā grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociā dela — cr. până la — cr. Marfā sērbescā grea dela 44 1/2 — 45 1/2 cr. transito, mijlociā grea dela 44 1/2 — 45 1/2 cr. transito, ușorā dela 45.6 — cr. — Porci îngrāșati de unū anū dela — cr. până la — cr., îngrāșati cu cucuruzū dela — cr. până la — cr., îngrāșati cu ghindā dela — cr. până la — cr. Cântariți la garā cu 4 1/2.

Căptorū.	Căptorū.		Căptorū.
	are 31 zile.	Sōrele	
1889	1889	1889	1889
Julie	Dum.	Dum.	Dum.
	30 Ap. Sila și Silvanū	30 Ap. Sila și Silvanū	30 Ap. Sila și Silvanū
	31 Drept. Eudochimū	31 Drept. Eudochimū	31 Drept. Eudochimū
	1 Aug. Scōt. c. + și S. M.	1 Aug. Scōt. c. + și S. M.	1 Aug. Scōt. c. + și S. M.
	2 Ad. Mōst. S. Stef.	2 Ad. Mōst. S. Stef.	2 Ad. Mōst. S. Stef.
	3 Cuv. Pār. Isachie	3 Cuv. Pār. Isachie	3 Cuv. Pār. Isachie
	4 SS. 7 Coc. din Efēs	4 SS. 7 Coc. din Efēs	4 SS. 7 Coc. din Efēs
	5 Muc. Eusignie.	5 Muc. Eusignie.	5 Muc. Eusignie.

Trageri la sorți.

La 1 Augustū s'au sortatū Losurī din 1860 seriile: 158, 235, 561, 666, 735, 813, 821, 855, 892, 898, 974, 1054, 1268, 1308, 1678, 1691, 1731, 1744, 1776, 1804, 2169, 2178, 2562, 2596, 2808, 2817, 2856, 2900, 3137, 3410, 2452, 3578, 3606, 3670, 3876, 4211, 4338, 4733, 4919, 5195, 5266, 5442, 5445, 5512, 5633, 6168, 6200, 6221, 6343, 6547, 6610, 6640, 6650, 6747, 6961, 6985, 7034, 7037, 7051, 7216, 7238, 7279, 7356, 7369, 7498, 7654, 7664, 7770, 7866, 8073, 8387, 8418, 8486, 8561, 8617, 8672, 8857, 8859, 9091, 9234, 9275, 9798, 9893, 10090, 10370, 10476, 10517, 10709, 10720, 10817, 11265, 11378, 11425, 11657, 11661, 11923, 12033, 12076, 12167, 12242, 12286, 12371, 12430, 13050, 13117, 13138, 13301, 13365, 13420, 13518, 13651, 13983, 14031, 14314, 14396, 14980, 15129, 15141, 15273, 15290, 15358, 15551, 15670, 15879, 16133, 16154, 16468, 16607, 16709, 16929, 16965, 17365, 17382, 17540, 17613, 17645, 18078, 18304, 18305, 18378, 18728, 18904, 19788, 19844, 19990.

Sēmīțe	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	
		dela	până
Grāu Bănățenescū	—	—	—
Grāu dela Tisa	79	8.75	8.80
Grāu de Pesta	79	8.70	8.75
Grāu de Alba-regala	79	8.75	8.80
Grāu de Bácska	79	8.75	8.80
Grāu ung. de nordū	79	—	—

Sēmīțe vechi ori nouē	soiulū	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr.	
			dela	până
Sēcārā	—	70—72	6.75	7.—
Orzū	Nutrețū	60 62	6.30	6.50
Orzū	de vinars	62.64	7.20	8.—
Orzū	de bere	64.66	8.50	10.—
Ovēsū	—	39.41	6.30	6.75
Cucuruzū	bănāt.	75	5.10	5.20
Cucuruzū	altū soiū	73	5.05	5.10
Hirișcā	—	—	4.80	5.25

Produce div.	Soiulū	Cursulū	
		dela	până
Sem. de trif.	Luțernā ungur. francesā	—	—
Oleu de rap.	roșiā rafinatū duplu	37.50	38.—
Oleu de in	—	6 25	6.50
Uns. de porc	dela Pesta dela țērā svēntatā afumatā	52.—	52.50
Slāninā	—	57.50	58.—
Sēu	din Bosnia în buți din Serbia în saci slavonū nou bănățenescū din Ungaria unguresci sērbesci brutū	—	—
Prune	—	—	—
Lictarū	—	—	—
Nuci	—	—	—
Gogoși	—	—	—
Miere	—	—	—
Cearā	galbinā strecuratā de Rosenau	37.—	38.—
Spirtū	brutū	11 8	1.20
—	brutū	14.—	14.25
—	Drojdiuțe de spirt	18.—	18.50

Cursulū pleței Brașovū
din 10 Augustū st. n. 1889.

Bancnote romānesci	Cump.	9.47	Vēnd.	9.49
Argintū romānescu	-	9.44	-	9.46
Napoleon-d'orū	-	9.48	-	9.51
Lire turcesci	-	10.70	-	10.75
Imperiali	-	9.70	-	9.75
Galbini	-	5.60	-	5.65
Scris. fonc. „Albina“ 6%	-	102.—	-	—
— „ „ 5%	-	98.59	-	99.—
Ruble rusesci	-	122.50	-	123.50
Discontulū	-	6 1/2—8% pe anū.	-	—

Cursulū la bursa de Viena
din 9 Augustū st. n. 1889.

Renta de aurū 4%	-	-	-	100.05
Renta de hārtiā 5%	-	-	-	94.80
Imprumutulū căilorū ferate ungare	-	-	-	—
Amortisarea datoriei căilorū ferate de ostū ungare (1-ma emisiune)	-	-	-	100.—
Amortisarea datoriei căilorū ferate de ostū ungare (2-a emisiune)	-	-	-	—
Amortisarea datoriei căilorū ferate de ostū ungare (3-a emisiune)	-	-	-	112.60
Bonuri rurale ungare	-	-	-	104.80
Bonuri cu clasa de sortare	-	-	-	104.80
Bonuri rurale Banatū-Timișū	-	-	-	104.80
Bonuri cu cl. de sortare	-	-	-	104.80
Bonuri rurale transilvane	-	-	-	104.80
Bonuri croato-slavone	-	-	-	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinū ungurescū	-	-	-	—
Imprumutulū cu premiulū ungurescū	-	-	-	139.25
Losurile pentru regularea Tisei și Se-ghedinului	-	-	-	127.25
Renta de hārtiā austriacā	-	-	-	83.80
Renta de argintū austriacā	-	-	-	85.05
Renta de aurū austriacā	-	-	-	109.90
Losuri din 1860	-	-	-	139.—
Acțiunile băncei austro-ungare	-	-	-	908.—
Acțiunile băncei de creditū ungar.	-	-	-	319.75
Acțiunile băncei de creditū austr.	-	-	-	306.—
Galbeni împērātesci	-	-	-	5.68
Napoleon-d'orū	-	-	-	9.51
Mārci 100 imp. germane	-	-	-	58.47 1/2
Londra 10. Livressterlinge	-	-	-	119.70

Editorū și Redactorū responsabilū:
Dr. Aurel Mureșianu.

„ALBINA“
Institutū de creditū și de economii
Filiala Brașovū
ESCOMPTEZA RIMESSE BUNE
cu 6%,
acordā împrumuturi cambi-ale cu 6 1/2%—7%, carī pelângā o reducere corēspundētore a sumei cambiului și întru cātū starea numerariului din cassā ar permite, se potū și de mai multe ori prolongi.
Informațiunī mai de aprōpe se potū lua dīlnicū în biroulū institutului, piațā No. 90 dela 8—2 ore d. a. 87,10

H. ARONSOHN & Comp.
BRAȘOVŪ.

Efectuēzā la casurī de strămutare dintr'unū locū într'altulū cu calea feratā, cu vaporulū și pe șosele transportulū obiectelorū prin
CARELE LORŪ PATENTATE pentru
TRANSPORTUL DE MOBILE
ce se închidū. Fiindū aceste carē tapețate completū înăuntru și aședate pe arcuși se economisescē împachetarea precum și descārcarea și reincārcarea obiectelorū.
125,3

Attenzione.
Autoritā, Necozianti, — qualunque riceve subito e gratuitamente: Prospetti ecc. delle macchine da scrivere e da copiare, le piu nuove, piu solide ed a miglior mercato.
Otto Steiner, Fabbrica di macchine da scrivere e da copiare, Berlino S.W. Friedrichstrasse 24A.

Cea mai plăcută apă minerală.

Apa minerală
de
„RÉPÁT“

prin cel mai bogat conținut de acid carbonic și cel mai curat acid alcalic — făcându abstractiune de eminenta ei valoare medicală în contra lipsei de apetit, în contra indigestiunii, greutății la stomac, bolilor de rinichi și ale canalelor urinului, nervosității, anemiei și slăbiciunii — se distinge escelent ca beutură obicnuită de toate celelalte ape de asemenea natură, avându proprietatea, ca gustul ei plăcut și recitor să se menție mai mult timp.

După opiniunea autorităților competente **Apa minerală** de „RÉPÁT“ — în urma norocosei ei compoziții chimice și alți conținutului ei extraordinar de bogat în acid carbonic — principialmente natrium de acid carbonic concentrat — întrece nu numai toate apele minerale de felul acesta din **Austro-Ungaria**, ci și multe din cele mai renumite ape minerale din străinătate.

Este de căpătat la **tote băcăniile mai mari, farmacii și restaurante**, precum și în cantități mai mari la **Depozitul principal**
G. GIESEL, Brașov,
Stada Teatrului No. 312

109,24-13

Apă minerală foarte plăcută pentru vinu.

Face cele mai escelente servicii la suferințe de stomac.

Cea mai bună beutură recreatorie pentru masă.

Picăturile de stomach MARIAZELLER,
care lucră escelent în contra tuturor bolilor de stomach.

Neîntrecute pentru lipsa de apetit, slăbiciunea stomachului, respirațiunea cu miros greu, umflare (venturi), răgăla acra, colică, ca-tar de stomach, acră, formarea de petra și năsip, producerea esce-sivă de flegmă, gălbinare, greață și vomare, durere de cap (daca provine dela stomach), cărcei la stomach, constipațiune seu incuiare, încăr-carea stomachului cu mănărl și beături, limbric, suferințe de splină, ficat și de haemorhoide. — Prețulu unei sticle dinpreună cu pres-criereade întrebunțare 40 cr., sticla indoitu de mare 70 cr.

Eспедиția centrală prin farmacistulu
Cari Brady, Kremsier (Moravia.)

Picăturile de stomach Mariazeller nu sunt unu remediu secret. Părțile conținătore sunt arătate în prescrierea de întrebunțare, ce se află la fie-care sticla.

Veritabile se află mai în tôte farmaciile.

Avertismentu! Picăturile de stomach Mariazeller se falsifică și se imiteză de multe ori. — Ca semn, că sunt veritabile, servece invlătorea roșă provăduță cu marea de protecțiune de mai sus, și afară de acesta pe fiecare prescriere de întrebunțare, ce se află la fiecare sticla, trebuie să fie arătat, că acesta s'a tipărit în tipografia D-lui H. Gusek în Kremsier.

Veritabile se află: **Brașov,** farmacia *Franz Kellemen*, farmacia la „Biserica Albă“, farm. *I. Goos*; farm. *Iul. Hornung*; farmacia *Ferdinand Iekelius*; farm. *K. L. Schuster*; farm. *Heinrich G. Obert*; farm. *Ed. Kugler* la „Higiea“; fa m. *G. Iekelius* în Hoszufalu.

Băile Tușnadu: farmacia *Alex. Dobay*. **Cohalmu:** farm. *Ed. Melas*, farmacia *E. Wolff*, **Feldlora:** (Marienburg), farm. *Wil. Schneider*. **Făgărașu:** farm. *v. Bildner*, farm. *Hermann Sz. Szt. György*; farm. *Val. Beteg*, farm *Barabás Fer.* 46,52—20

EXPOZIȚIUNEA UNIVERSALA DIN PARIS.
Ocașiune unică pentru vizitatorii români!
A SE ADRESA:
GRAND HOTEL DACIA
41. Boulevard St. Michel. Paris.
Hotelieru român. Bucătăria română-francesă.

104,25-13

Mersul trenurilor
pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Iunie 1889.

Budapesta—Predealu				Predealu—Budapesta				B.-Pesta-Aradu—Teius				Teius—Aradu—B.-Pesta				Copsa-mica—Sibiu			
Tren de per-sone	Trenu accele-ratu	Trenu omni-bus	Trenu mixt	Trenu omni-bus	Trenu accele-ratu	Tren de per-sone	Trenu mixt	Trenu omni-bus	Trenu de per-sone	Trenu de per-sone	Trenu mixt	Trenu de per-sone	Trenu mixt	Copsa-mica					
Viena	11.—	8.		Bucuresci	4.40	7.30		Viena	11.—	3.40	Teiusu	11.24	3.—	1.42	Copsa-mica	2.05	4.35		
Budapesta	8.31	2.—	3.10	Predealu	9.12	1.14	5.03	Budapesta	7.40	9.30	Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32	Seica mare	2.38	5.06		
Szolnok	11.20	4.05	7.22	Timisu	9.41	1.45	6.22	Szolnok	10.42	12.38	Vintulu de josu	12.30	4.10		Lomnesu	3.22	5.46		
P. Ladany	2.22	5.46	5.52	Brașov	—	10.17	2.32	7.23	Aradu	3.53	5.36	Sibotu	1.01	4.43	Ocna	8.—	3.46		
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	Feldiora	4.54	7.07		Glogovațu	2.17	4.29	6.06	Orăștia	1.32	5.13	Sibiu	8.35	4.18		
Várad-Velenceze		7.11	9.18	Apața	5.37	7.44		Gyorok	2.37	4.41	6.18	Simeria (Piski)	2.03	5.47	Sibiu-Copsa-mica				
Fugyi-Vásárheli			9.27	Agostonfalva	6.15	8.09		Paulisu	3.37	5.05	6.43	Deva	2.52	6.27	Sibiu	2.30	9.10		
Mező-Telegd		7.41	10.21	Homorodu	6.43	8.29		Radna-Lipova	4.05	5.17	6.55	Branictea	3.23	6.54	Ocna	3.04	9.37		
Rév		8.16	11.38	Hasfalau	7.31	9.07		Conop	4.27	5.38	7.14	Ilia	3.55	7.20	Lomnesu		10.05		
Bratca			12.16	Hasfalau	9.09	10.34		Bérvava		6.05	7.46	Gurasada	4.08	7.32	Seica mare		10.40		
Bucia			12.54	Sighisora	9.33	10.46		Soborsinu		6.23	7.57	Zam	4.44	8.03	Copsa-mica		11.10		
Ciucia		9.05	1.57	Elisabetopole	10.02	11.09		Zam		7.55	9.11	Soborsinu	5.30	8.38	Cucerdea-Osorheiu-Reghinulu sasescu				
Huedin		9.35	3.11	Mediașu	11.04	11.35		Gurasad.		8.26	9.39	Bérvava	6.27	9.27	Cucerdea	3.05	10.20		
Stana			3.40	Copsa mica	11.24	12.19		Ilia		8.47	9.55	Conop	6.47	9.46	Cheța	3.35	10.50		
Aghirș			4.15	Micăsasa	11.39	11.59		Radna-Lipova		9.11	10.13	Paulisu	7.43	10.34	Ludoșu	3.51	11.11		
Ghirbău			4.36	Blașiu	11.57	12.15		Gyorok		9.42	10.37	Gyorok	7.59	10.50	M.-Bogata	4.06	11.20		
Nădășel			4.58	Crăciunelu	12.45	12.55		Orăștia		11.—	11.39	Glogovaț	8.28	11.16	Iernutu	4.43	11.57		
Clușiu		10.35	5.26	Teiusu	1.13	1.07		Sibotu		11.29	12.01	Aradu	9.20	12.05	Sănpaulu	4.58	12.12		
Apahida	11.02			Aiudu	2.18	2.11		Vintulu de josu		12.02	12.29	Szolnok	2.22	5.10	Mirășteu	5.21	12.36		
Ghirliș	11.23			Vintulu de susu	2.48	2.33		Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45	Budapesta	6.—	8.15	Oșorheiu	5.40	12.55		
Cucerdea	1.27			Uiora	2.56	2.40		Teiusu	9.54	1.06	1.24	Viena	1.40	6.05	Reghinul-sas.	6.—	4.58		
Uiora	1.34			Cucerdea	3.14	2.46		Simeria (Piski)-Petroșeni Petroșeni-Simeria (Piski)											
Vintulu de susu	1.42			Ghirliș	4.01	3.27		Simeria		6.47	11.54	Petroșeni	9.36	4.26	Reghinulu sasescu-Oșorheiu-Cucerdea				
Aiud	2.07			Apahida	5.28	4.47		Streiu		7.40	12.37	Banița	10.17	5.12	Reghinul-sas.				
Teiusu	2.26			Clușiu	5.56	5.08		Hațegu		8.51	1.28	Crivadia	10.58	5.55	Oșorheiu	6.45	12.15		
Crăciunelu	3.11			Nădășeli	6.45	5.32		Pui		10.02	2.23	Pui	11.42	6.41	Mirășteu	6.45	12.15		
Blașiu	3.24			Ghirbău	7.06			Crivadia		11.02	3.11	Hațegu	12.23	7.26	Sănpaulu	7.05	12.35		
Micăsasa	3.54			Aghireșu	7.22			Banița		11.50	3.53	Streiu	1.12	8.14	Iernutu	7.28	12.58		
Copsa mica	4.09			Stana	7.37	6.11		Petroșeni		12.30	4.25	Simeria	1.51	8.50	M. Bogata	7.50	1.19		
Mediașu	4.39			B. Huedin	8.24	6.43		Aradu—Timișora Timișora—Aradu											
Elisabetopole	5.11			Ciucia	9.04	7.12		Aradu	6.12	4.12	Timișora	6.25	1.15	Ludoșu	8.31	2.02			
Sighisora	5.45			Bucia	9.20			Aradulu nou	6.36	4.38	Mercizifalva	7.19	2.04	Cheța	9.12	2.18			
Hasfalau	6.12			Bratca	9.37			Nemeth-Sagh	7.01	5.01	Orczifalva	7.46	2.26	Cucerdea	9.44	2.46			
Homorodu	7.32			Rév	9.55	7.51		Vinga	7.30	5.29	Vinga	8.15	2.56	Simeria (Piski)-Unied.					
Agostonfalva	8.17			Mező-Telegd	10.20	8.17		Orczifalva	7.55	5.47	Nemeth-Sagh	8.36	3.13	Simeria (Piski)	2.18				
Apatia	8.37			Fugyi-Vásárheli	10.47			Mercizifalva	8.13	6.04	Aradulu nou	9.11	3.51	Cerna	2.39				
Feldiora	9.06			Várad-Velenceze	10.57			Timișora	9.04	6.50	Aradu	9.27	4.05	Uniedora	3.05				
Brașov	9.45	5.32		Oradea-mare	11.04	8.42		Ghirliș—Turda Turda—Ghirliș											
Timișu	2.53	6.15		P. Ladany	11.19	8.47	10.50	Ghirliș	9.33	4.19	Turda	8.29	3.19	Unied.-Simeria (Pisk)					
Predealu	3.28	6.47		Szolnok	3.31	11.51	3.29	Turda	9.54	4.40	Ghirliș	8.50	3.40	Uniedora	9.30				
Bucuresci	9.35	11.50		Budapesta	6.30	1.55	7.45	Sighisora		6.05	Odorheiu	6.—		Cerna	9.56				
				Viena	1.40	7.15	6.05	Odorheiu		9.12	Sighisora	8.56		Simeria	10.16				

Notă: Numerii incuadrati cu linii grose insemnăza orele de noapte.